

HALDERBERGE IN BEWEGING

GEMEENTE HALDERBERGE

6 juli 2010
074902925:0.5!
B01055.000138

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Totstandkoming	4
1.3	Uitvoeringsprogramma	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Randvoorwaarden	6
2.1	Sport en bewegen: waardevol voor Halderberge	6
2.2	Actualiseren sportnota	7
3	Uitgangspunten geactualiseerd sportbeleid	8
3.1	Visie op sport in halderberge	8
3.2	Beleidsuitgangspunten	9
4	Demografische ontwikkelingen	10
4.1	Inleiding	10
4.2	Demografische ontwikkelingen	10
5	Sportstimulering	12
5.1	Inleiding	12
5.2	Visie en ambities sportstimulering	12
5.2.1	De sportieve school	13
5.2.2	De actieve kern	14
5.2.3	Gezond door beweging	15
5.2.4	Toename sportdeelname	15
6	Sportaanbod	16
6.1	Inleiding	16
6.2	Visie en ambitie sportaanbod	17
6.2.1	Faciliteren van de georganiseerde sport	18
6.2.2	Ruimte voor ongeorganiseerde sport	19
7	Sportvoorzieningen	20
7.1	Inleiding	20
7.2	Visie en ambitie	20
7.2.1	Diversiteit in accommodatiebeleid	21
7.2.2	Intensief en optimaal gebruik van accommodaties	21
7.2.3	HOCKEY	23
7.2.4	KORFBAL	25
7.2.5	TENNIS	26
7.2.6	VOETBAL	27

8 Sportnetwerk	30
8.1 Inleiding	30
8.2 Visie en ambities sportnetwerk	30
9 Onderhoudsbijdrage en subsidies	32
9.1 Inleiding	32
9.2 Visie en ambities	33
9.2.1 Subsidie als middel	33
9.2.2 Onderhoudsbijdrage	33
10 Monitoring en evaluatie	35
11 Financiën	38
11.1 Investeringslasten 2010-2014	38
11.2 Actualisering nieuwe onderhoudsbijdrage voetbal, korfbal, tennis en hockey	41
11.3 Totaal budget halderberge meer in beweging	42
Bijlage 1 Planningsnormen en capaciteitsberekeningen	43
Bijlage 2 Verslag workshop 28 september 2009	61
Bijlage 3 Verslag workshop 25 november 2009	66
Bijlage 4 Beschrijving onderhoudswerkzaamheden	69
Bijlage 5 Beschrijving renovatietypen en beschrijving	72
Colofon	75

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

Sport is een belangrijk verbindend element in de maatschappij. Sport is voor jong en oud, voor mensen van verschillende achtergronden en met uiteenlopende sportbehoeften. Sport heeft duidelijke raakvlakken met gezondheid, welzijn, onderwijs en veiligheid, maar is op nog veel meer terreinen duidelijk aanwezig. Om de functies van sport optimaal te kunnen benutten, is het van belang vanuit een integrale aanpak te werken. In deze nota gaat de aandacht uit naar thema's als gezondheid, integratie en sociale cohesie.

De vorige sportnota 'In de startblokken' dateert van november 2001. Vanwege diverse ontwikkelingen was het nodig het huidige sportbeleid te herzien.

In voorliggende nota 'Halderberge in beweging' staat het beoefenen van sport en de maatschappelijke waarde van sport en bewegen centraal. De inrichting van sportaccommodaties is tevens in de nota meegenomen en in grote lijnen uiteen gezet. In de Sportnota zijn voorstellen opgenomen met betrekking tot begrenzing voorzieningenniveau, trends (kunstgras en hardcourt banen), verplaatsing, vervanging, medegebruik, multifunctioneel gebruik, nieuwbouw of sanering van buitensportvoorzieningen voor de periode 2009-2020 die op draagvlak kunnen rekenen van de gemeente en betrokken verenigingen, inclusief een prioritering en actualisering van de onderhoudsbijdrage.

1.2

TOTSTANDKOMING

De auteurs van deze nota zijn de gemeente Halderberge en ARCADIS Nederland BV. Tijdens de realisatie van de nota is er afstemming geweest tussen de gemeente en ARCADIS. Daarnaast heeft er een ambtelijke startbijeenkomst plaatsgevonden met ambtenaren vanuit diverse werkvelden, aangevuld met de portefeuillehouder sport. De verenigingen hebben deelgenomen aan een tweetal workshops. De verslagen zijn als bijlagen bij deze geactualiseerde sportnota opgenomen. Daarnaast zijn de sportverenigingen benaderd en gevraagd om input.

De ontwikkeling van de visienota is gestart met de analysefase. Als eerste is door bestudering van relevante beleidsdocumenten inzicht verworven in de rol en betekenis van sport in het gemeentelijk beleid anno 2009. Vervolgens zijn trends en ontwikkelingen in kaart gebracht die van invloed zijn op het sport- en beweegbeleid. Tot slot is het sportbeleid van de provinciale en rijksoverheid geïnventariseerd. Het is van belang om landelijke en provinciale initiatieven en regelingen te volgen en daar aan te sluiten waar het van meerwaarde is voor het Halderbergse sportbeleid. Tot slot zijn de wensen vanuit de verenigingen vertaald in het onderhavige stuk.

1.3

UITVOERINGSPROGRAMMA

Het uitvoeringsprogramma is vorm gegeven aan de hand van de zes onderwerpen:

1. Maatschappelijke ontwikkeling.
2. Sportstimulering.
3. Sportaanbod.
4. Sportvoorzieningen.
5. Sportnetwerk.
6. Onderhoudsbijdrage en subsidies.

Per onderwerp worden de ambities uitgewerkt zoals benoemd in de visie, waarbij voor elke ambitie wordt duidelijk gemaakt:

- Wat willen we bereiken.
- Wat gaan we ervoor doen.
- Is het bestaand of nieuw beleid.

In hoofdstuk 11 staat weergegeven wat de te verwachten kosten hiervan zijn.

1.4

LEESWIJZER

In de volgende twee hoofdstukken staan de randvoorwaarden en uitgangspunten voor het vernieuwde sportbeleid centraal. Dit nieuwe beleid is vorm gegeven aan de hand van zes pijlers: maatschappelijke ontwikkeling, sportstimulering, sportaanbod, sportvoorzieningen, sportnetwerk, onderhoudsbijdragen en subsidies. Deze pijlers kunnen niet los van elkaar worden gezien, maar staan in samenhang met elkaar. In de hoofdstukken 5 t/m 10 worden per pijler de gemeentelijke visie en ambities weergegeven. In het een na laatste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan monitoring en evaluatie. Aan de hand hiervan kan worden vastgesteld of de genoemde resultaten binnen de gestelde termijn worden bereikt. In 2014 wordt geëvalueerd of de ambities daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Tot slot wordt duidelijk welke middelen er uit getrokken worden voor het geactualiseerde sportbeleid van Halderberge. Hierin is aandacht voor het herinrichten en verplaatsen van sportparken zoals sportpark Hoeven en sportpark Oud Gastel. Daarnaast worden op sportpark Albano een tweetal trainingsvelden verlegd in verband met de aanleg van de rondweg en zal de verdere herinrichting van laatst genoemd sportpark plaatsvinden betreffende de voetbalaccommodatie.

HOOFDSTUK 2 Randvoorwaarden

2.1

SPORT EN BEWEGEN: WAARDEVOL VOOR HALDERBERGE

“De sport biedt kansen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, zoals tegengaan van bewegingsarmoede, handhaving normen en waarden en sociale integratie, maar sport is vooral ook leuk! En ook voor sport geldt het spreekwoord: jong geleerd is oud gedaan!”¹

“Diverse wetenschappelijke studies hebben aangetoond dat voldoende sporten en bewegen uiteindelijk meer besparingen in de gezondheidszorg oplevert dan sportblessures aan extra kosten genereren.”²

Sporten en bewegen is waardevol voor Halderberge. Voldoende sporten en bewegen is echter niet vanzelfsprekend; vergelijk bijvoorbeeld maar eens het aantal mensen dat tegenwoordig op de fiets of lopend naar het werk gaat met vroeger. En vergelijk de hoeveelheid lichamelijke activiteit thuis en op het werk van nu maar eens met vroeger. Bewegen is geen automatisme meer. Dat hangt onder meer samen met technologische ontwikkelingen, waardoor beweging minder noodzakelijk is geworden.

Er is de afgelopen jaren wel een inhaalslag gemaakt. Zo zijn door concrete Buurt Onderwijs Sport activiteiten meer jongeren gaan bewegen. Dit blijkt ook uit de cijfers van de rekenkamer en de GGD West-Brabant. Uit het onderzoek dat de GGD West-Brabant heeft laten uitvoeren onder 451 jongeren in de leeftijdscategorie van 0 tot 11 jaren blijkt bijvoorbeeld dat 85% van hen een sport bij een vereniging beoefent. Opvallend is wel dat de deelnemers aan het onderzoek voornamelijk de autochtone bevolking betrof, zodat dit onderzoek vrijwel niets zegt over de beoefening van sport door de allochtone bevolking van Halderberge. Verder is van belang dat bijvoorbeeld ook ouderen meer gaan bewegen: ‘Halderberge méér in beweging’. De weg daar naar toe is voor een periode van vijf jaren (2010 tot en met 2014) omschreven in deze nota.

Daarnaast heeft de gemeenteraad verzocht de mogelijkheden voor gratis lidmaatschap van sportverenigingen nader te onderzoeken. Het is de vraag in hoeverre dit nodig is, gelet op de uitkomsten van het onderzoek door de GGD, waaruit bleek dat 85% van de kinderen in de leeftijdscategorie van 0 tot 11 jaren al bij een sportvereniging aangesloten is. De deelnemers aan het onderzoek betroffen met name kinderen van laagopgeleide ouders, die vermoedelijk niet over een modaal inkomen beschikken. Klaarblijkelijk zijn deze ouders financieel gezien wel in staat de kosten van het lidmaatschap te voldoen.

¹ Zorg voor jeugdsport, Arko Sports Media et al., Nieuwegein 2003

² Rapportage Sport 2006, Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag 2006

Als vervolg op de sportnota 'Halderberge, in de startblokken' uit 2001 gaat in deze nota aandacht uit naar thema's als gezondheid, integratie en sociale cohesie. Sport wordt meer en meer als middel ingezet om resultaat te boeken binnen deze thema's. Tegelijkertijd krijgt sport als doel op zich de volle aandacht in deze nota.

2.2

ACTUALISEREN SPORTNOTA

De vorige sportnota 'In de startblokken', dateert van november 2001 en is door de gemeenteraad op 20 december 2001 vastgesteld. De beleidsuitgangspunten in deze nota zijn gebruikt voor de nieuwe sportnota 'Halderberge meer in beweging'.

HOOFDSTUK 3

Uitgangspunten geactualiseerd sportbeleid

3.1 VISIE OP SPORT IN HALDERBERGE

Binnen de gemeente Halderberge neemt sport en beweging een prominente plaats in. Sport en beweging wordt ervaren als ontspannend en het draagt bij aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid. Daarnaast is sport en beweging van belang voor de leefbaarheid in Halderberge. Sport en beweging bevordert de onderlinge samenhang binnen de gemeenschap, voorkomt sociaal isolement, draagt bij aan de ontplooiing en vorming van mensen en bevordert de gezondheid. Van belang hierbij is dat de kwaliteit van de sportinfrastructuur wordt versterkt en voldoet aan de sportbeoefenaar.

De doelstelling van het gemeentelijk sportbeleid is stimulering, bevordering dan wel handhaving van actieve beoefening van binnen- en buitensport, zowel in recreatief- als in competitieverband, voor het verkrijgen van (zwem)vaardigheden, ontspanning, lichamelijke ontwikkeling en het leggen van sociale contacten. Vanuit de overtuiging dat sport zowel van belang is voor ieders gezondheid als voor de gemeenschapszin, acht de gemeente een actief sportbeleid van groot belang. Het nieuwe sportbeleid is opgebouwd aan de hand van zes pijlers die hierna worden beschreven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze pijlers niet los van elkaar kunnen worden gezien, maar in samenhang met elkaar moeten worden bekeken.

Demografische ontwikkelingen

Het sportbeleid van de gemeente Halderberge dient zoveel mogelijk aan te sluiten op de demografische ontwikkelingen in de gemeente.

Sportstimulering

De inzet van de gemeente Halderberge is gericht op een zo hoog mogelijk aantal sportende en bewegende inwoners en zij wil alle inwoners daartoe stimuleren. Prioriteit wordt gegeven aan jeugdige, oudere en allochtone inwoners met een bewegingsachterstand. Specifieke aandacht gaat uit naar de jeugd, nu een gezonde en sportieve samenleving bij de jongere inwoners begint. Uit onderzoek is gebleken dat de jeugd van Halderberge al actief sport beoefent, maar het is natuurlijk wel van belang dat het aantal sporters onder de jeugd gehandhaafd blijft.

Sportaanbod

De inwoners van Halderberge worden in staat gesteld die sport te kiezen, die aansluit bij hun eigen interesse, in een bereikbare, geschikte en veilige omgeving en tegen een betaalbare prijs. Een passend sportaanbod is dan ook noodzakelijk. De sportverenigingen en de vele vrijwilligers nemen daarbij in Halderberge een cruciale rol in.

De gemeente moet zorg dragen voor optimale faciliteiten en ondersteuning van de verenigingen en hun vrijwilligers, zodat zij een belangrijke partner blijven bij de uitvoering van het sportbeleid. Er is ook oog voor de ongebonden sporter die wil sporten en bewegen in de openbare ruimte of bij de commerciële aanbieder.

Sportvoorzieningen

De sportvoorzieningen in Halderberge worden als belangrijke basisvoorwaarde gezien voor sport en beweging. De kwaliteit en nabijheid van voorzieningen zijn van belang, zoals voorzieningen dichtbij huis en school. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de mogelijkheden die openbare ruimtes bieden als locatie voor sportieve recreatie.

Sportnetwerk

Een goed functionerend lokaal netwerk is van groot belang om te kunnen sporten en bewegen. De sportverenigingen nemen hier een belangrijke positie in.

Daarnaast zijn ook andere partners vanuit andere domeinen, zoals onderwijs, zorg en gezondheid, van belang voor de realisatie van een integraal sport en beweegbeleid.

Onderhoudsbijdragen en subsidies

Subsidies worden gezien als sturende instrumenten ten einde de sportdeelname te vergroten en de kwaliteit van het sportaanbod te verhogen. De subsidiemethodiek moet eenvoudig en toegankelijk zijn. Door de verstrekking van een onderhoudsbijdrage aan de geprivatiseerde verenigingen zullen zij in staat worden gesteld accommodaties zodanig in te richten dat zij voldoen aan de normen en eisen die aan deze accommodaties gesteld worden.

3.2

BELEIDSUITGANGSPUNTEN

In deze Sportnota zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van sportbeleid:

1. Heldere communicatie en afspraken.
2. Zoveel mogelijk Halderbergers sporten en bewegen. Extra aandacht is nodig voor senioren, allochtonen en inwoners met een bewegingsachterstand.
3. Actualiseren van de onderhoudsbijdrage en beschikbaar stellen van voldoende middelen aan de geprivatiseerde sportverenigingen, zodat zij in staat worden gesteld de kwaliteit van sportaccommodaties te verbeteren.
4. Het ontwikkelen van sportclubs naar de brede school. Nastreven multifunctioneel park voor optimaal gebruik.
5. Nieuwe sportparken pas bij aangetoonde behoefte. Het voorzieningenniveau waaronder behoeftebepalingen op basis van normen NOC*NSF en groei van de verenigingen.
6. Herinrichting van sportaccommodaties alleen op kernniveau.

HOOFDSTUK

4 Demografische ontwikkelingen

4.1**INLEIDING**

In dit hoofdstuk wordt eerst beschreven welke demografische ontwikkelingen er de komende tien jaar in de gemeente Halderberge plaatsvinden. Aangegeven wordt welke gevolgen dit heeft voor de sportdeelname en het gebruik van de sportvoorzieningen. Vervolgens wordt ingegaan op huidige trends in de sport.

4.2**DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN**

Vanuit de overtuiging dat sport zowel van belang is voor ieders gezondheid als voor de gemeenschapszin, voert de gemeente een actief sportbeleid. Essentieel daarbij is dat een ieder toegang heeft tot de voorzieningen waarmee men zich kan ontwikkelen en ontspannen en dat nieuwe, eigentijdse voorzieningen worden gestimuleerd. Hieronder is een tabel opgenomen, waarin het aantal inwoners per kern per 1 januari 2004 en 1 januari 2009 wordt weergegeven (bron: Website gemeente Halderberge).

Kern	1-1-2004			1-1-2009			Verschil	%
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal		
Bosschenhoofd	1.064	1.066	2.130	1.034	1.040	2.074	-56	-2,6%
Hoeven	3.315	3.269	6.584	3.320	3.349	6.669	+85	+1,3%
Oud Gastel	3.593	3.565	7.158	3.620	3.626	7.246	+88	+1,2%
Oudenbosch	6.188	6.317	12.505	5.998	6.043	12.041	-464	-3,7%
Stampersgat	645	658	1.303	631	631	1.262	-41	-3,1%
Totaal	14.805	14.875	29.680	14.603	14.689	29.292	-/ - 388	-1,3%
Verschil 2008-2009						29.479	-/ - 187	

Het totale aantal inwoners is in de periode 2004-2009 geleidelijk afgenomen met bijna 400 inwoners. De afname is vooral te zien bij de kernen Bosschenhoofd, Oudenbosch en Stampersgat. In Hoeven en Oud Gastel is een kleine toename (+1,2%).

ARCADIS heeft een analyse gemaakt van de leeftijdsopbouw per kern voor de periode 2004-2009. Wat opvalt, is dat het percentage inwoners in de leeftijdsklasse 0-9 in 5 jaar tijd is verdubbeld van 5,3 naar 10,6%.

Leeftijds-klasse	Bosschen- hoofd	Hoeven	Oud Gastel	Ouden- Bosch	Stampers- gat	Gemiddeld
0-9	9,1%	10,9%	11,1%	10,3%	11,7%	10,6%
10-19	11,6%	11,8%	12,1%	12,0%	11,6%	11,8%
20-29	7,1%	8,1%	7,9%	10,4%	9,0%	8,5%
30-39	11,1%	11,3%	12,9%	11,9%	13,4%	12,1%
40-49	18,2%	17,4%	17,1%	14,8%	16,8%	16,9%
50-59	16,6%	14,9%	15,4%	15,5%	14,1%	15,3%
60-69	16,3%	14,0%	12,1%	13,9%	14,1%	14,1%
70-79	7,4%	7,6%	7,1%	8,0%	6,4%	7,3%
80-89	2,4%	3,5%	3,6%	3,0%	2,7%	3,0%
90-99	0,2%	0,5%	0,7%	0,2%	0,2%	0,4%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Binnen de gemeente Halderberge zijn geen bevolkingsprognoses of leerlingenprognoses bekend. Wel zijn er gegevens voorhanden voor wat betreft de woningbouwcapaciteit. Op basis van de beschikbare informatie kan worden gesteld dat er geen grote bevolkingstoename te verwachten is. Van de geplande nieuwbouwwoningen (1.938 stuks) worden er in de periode 2009-2019 maar liefst 35 % nultredenwoningen (681) gebouwd voor senioren. Voor starters wordt er een beperkt aantal woningen gebouwd.

HOOFDSTUK 5 Sportstimulering

5.1 INLEIDING

Voor de overheid is sport méér dan alleen een doel op zich, het wordt meer en meer ingezet bij het realiseren van maatschappelijke doelen.

Uit de BOS-projecten is naar voren gekomen dat de inwoners van de gemeente Halderberge een bewegingsachterstand hebben. Met name onder de specifieke doelgroepen ouderen, mensen met een beperking en allochtone vrouwen loopt Halderberge achter gelet op de landelijke cijfers. De gemeente evalueert wat de effecten van de BOS-projecten zijn. Aan de hand van de resultaten wordt gekeken hoe met de bewegingsachterstand van inwoners wordt omgegaan. Feit is dat nog altijd een behoorlijk aandeel ouderen (65+), mensen met een handicap en 50% allochtonen (waaronder veel vrouwen) niet sporten of bewegen. Verenigingen in Halderberge geven op hun beurt aan moeite te hebben deze inactieve inwoners aan het bewegen te krijgen en te houden.

Vanuit landelijk sportbeleid is er anno 2007 bijzondere aandacht voor innovatie door sportverenigingen en kwaliteitsbevordering van het sportkader. Verder wordt sterk ingezet op de relatie school en sport, ondermeer via de Alliantie School en Sport. Deze Alliantie heeft het doel dat in 2010 op 90% van de scholen vijf beweegmomenten per week aangeboden worden. Tevens wil het kabinet het concept van brede scholen actief stimuleren, onder meer door het vergroten van het aantal combinatiefuncties in onderwijs, buitenschoolse opvang en sport (organisatie, uitvoering en toezicht). Het BOS project heeft hier zijn vruchten afgeworpen. Binnen de gemeente sport op dit moment 88% van de jeugd gedurende minimaal twee uren per week op school, zo blijkt uit het onderzoek van de GGD West Brabant.

5.2 VISIE EN AMBITIES SPORTSTIMULERING

Om de inwoners van Halderberge aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden, worden zij daartoe in staat gesteld. Prioriteit wordt gegeven aan jongeren (klaarblijkelijk sport de jeugd van de gemeente al relatief veel, maar het is wel van belang om te waarborgen dat het aantal jongeren dat sport gehandhaafd blijft). Voorts wordt prioriteit gegeven aan inwoners met een bewegingsachterstand. Daartoe behoren ouderen, mensen met een beperking en allochtonen. Dit gebeurt samen met de inwoners, vanuit de overtuiging dat de behoeften op het gebied van sport en bewegen veelal bepaald worden door de levensfase waarin de burgers zich bevinden.

Halderberge richt zich vanuit de sportstimulering op vier leefomgevingen/thema's met bijbehorende ambities.

Het gaat hierbij om de volgende vier thema's:

1. De sportieve school
2. De actieve kern
3. Gezond door bewegen
4. Toename sportdeelname

5.2.1

DE SPORTIEVE SCHOOL

Op het gebied van onderwijs beschikt elke kern in Halderberge over tenminste één school voor basisonderwijs. In Oudenbosch zijn er twee scholengemeenschappen voor voortgezet onderwijs. Het onderwijs vervult een belangrijke opvoedkundige rol, maar heeft ook een belangrijke rol als het gaat om het bevorderen van een gezonde leefstijl en het verminderen van overgewicht. Zo kan binnen het onderwijs een belangrijk fundament worden gelegd voor de sportieve en gezonde samenleving. Een voorbeeld hiervan is regulier gymonderwijs. De gemeente Halderberge schept waar mogelijk voorwaarden voor een goede sportbeoefening op en rond de scholen. Het streeft hierbij naar een sportieve invulling van de dagarrangementen tijdens en na / in en rondom school met medewerking van sportaanbieders en sportbonden.

De gemeenteraad heeft gevraagd naar de mogelijkheden voor het ontwikkelen van sportverenigingen naar de Brede School.

Er doen zich binnen het thema 'De sportieve school' verschillende kansen voor zoals de ontwikkeling van Brede Scholen, de intrede van dagarrangementen en ook de Alliantie School en Sport. Het ministerie VWS streeft met de Alliantie onder meer naar beroepskrachten met combinatiefuncties binnen de school (vakleerkrachten l.o.) en buiten de school (sportverenigingen) en naar dagelijks sporten binnen en buiten schooluren. Verder heeft het primair onderwijs naar aanleiding van de Wet op Primair Onderwijs een uitgebreidere taak als het gaat om de opvang van kinderen. Sport- en beweegactiviteiten kunnen hieraan een belangrijke invulling geven. De basisscholen zijn knooppunten in de keten rondom de samenwerking in het kader van sportstimulering voor jeugdigen.

De toekomstige inzet vanuit de gemeente Halderberge moet vooral komen te liggen bij de relatie onderwijs en sportvereniging. Enerzijds door meer vakleerkrachten l.o. te verkrijgen binnen het onderwijs voor beter bewegingsonderwijs, anderzijds door meer geschoold kader beschikbaar te hebben binnen de sportvereniging. Het meest wenselijk zijn combinatiefuncties met een cluster van scholen en sportverenigingen.

AMBITIES

- *Het onderwijs wordt een belangrijke partner bij de uitvoering van het sport- en beweegbeleid*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
In de periode 2010-2014 maakt sport deel uit van elke nieuw gerealiseerde Brede School	Vanuit de gemeente en het onderwijs wordt een brede-schoolontwikkeling in Halderberge vorm gegeven	Bestaand
90% van de Halderbergse basisscholen biedt gymles of schoolzwemmen aan	De gemeente maakt hier met elke school individuele afspraken over	Bestaand
In 2010 en later is een tweetal (1,9 fte) combinatiefuncties ingevuld. Een combinatiefunctie zorgt voor een kwaliteitsimpuls van het bewegingsonderwijs en ondersteunt de sportvereniging bij het vervullen van haar maatschappelijke taak	In 2010 worden de fte's ingezet als 'kwartiermakersfunctie' (in overleg met alliantie school en sport)	Bestaand

AMBITIES

- *Leerlingen sporten en bewegen in Halderberge*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Het aantal leerlingen dat lid is bij de Halderbergse vereniging is in 2014 met 5% toegenomen	Er zijn perioden in een jaar waarbij leerlingen gebruik maken van gratis proefperioden.	Bestaand Project: Sportieve school en sportief nablijven

5.2.2

DE ACTIEVE KERN

Leefbare kernen zijn een belangrijk onderwerp in het collegeprogramma 'Samen aan het werk'. De kernen moeten zo veel mogelijk voldoen aan de kwaliteitswensen van de bewoners en gebruikers. De sportvoorzieningen en de door de gemeente aangelegde speelvoorzieningen moeten ook voldoen aan deze kwaliteitswensen.

Ten aanzien van sportstimulering zijn er vanaf 2006 verschillende projecten opgezet voor jongeren, allochtonen, meisjes en basisschoolleerlingen. Deze maken onderdeel uit van de programma's Gezond op School, SportTune, Sport4Girls en de Buurtsportwerker en vloeien voort uit de zogenaamde Buurt Onderwijs Sport regeling van het Ministerie van VWS. Deze regeling is inmiddels gestopt.

De komende jaren zal de aandacht worden gevestigd om ook de inactieve jeugd bij sportactiviteiten te betrekken en sporten te stimuleren. Ook wordt ingezet op een optimale doorstroming naar de reguliere vereniging. Cruciaal is dat het onderwijs en de verenigingen bij deze projecten worden betrokken.

Door sport- en beweegactiviteiten in de kernen te organiseren voelen mensen zich ook meer verbonden met de kern. Nauwe betrokkenheid van deze kernen bij de inrichting, het onderhoud en het beheer van sport en beweegmogelijkheden is van belang.

AMBITIES

- *Inactieve jeugd, ouderen, mensen met een beperking en allochtonen worden in beweging gebracht en gehouden. Doorstroming naar de reguliere vereniging.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
De deelname van allochtonen en senioren is in 2014 met 10% verhoogd	Allochtonen en senioren kunnen met korting sporten bij de verenigingen. Stimuleren van deze doelgroep om te gaan sporten	Bestaand en nieuw

Niet alleen de gemeente is aan zet binnen het thema 'Een actieve kern'. Ook wijkverenigingen zijn aan zet om een actieve kern te realiseren. De gemeente is mede stimulator en schept voorwaarden om zoveel mogelijk doorstroming naar de reguliere sportvereniging plaats te laten vinden.

5.2.3

GEZOND DOOR BEWEGING

In Halderberge heeft op het gebied van gezondheidsstimulering vooral aandacht voor de kwetsbare doelgroepen: ouderen, minima en gehandicapten. Daarbij kan men denken aan overgewicht en inwoners met een motorische achterstand.

Voor mensen met een handicap is sport en bewegen niet altijd vanzelfsprekend. De gemeente wil drempels voor sportoefening voor deze doelgroep verminderen en gerichte sport- en beweegactiviteiten inzetten voor deze doelgroep.

AMBITIES

- *Inactieve en kwetsbare doelgroepen gaan en blijven sporten en bewegen.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Het percentage inactieve ouderen (65+) is in de periode van 2010-2014 teruggebracht met 3 %	Het behouden en waar mogelijk uitbreiden van de projecten	Nieuw

5.2.4

TOENAME SPORTDEELNAME

In Halderberge gaat ook speciale aandacht uit naar de gezondheidszorg, het accent moet liggen op preventie. De gemeente wil een gezondere levensstijl door haar inwoners bevorderen, onder meer door meer beweging te stimuleren. Vooral voor kinderen in de leeftijdscategorie van 6 tot en met 12 jaar is het zeer belangrijk om van een vereniging lid te kunnen zijn en aan sport te blijven doen. Niet alleen vanuit sociaal oogpunt, maar ook gezien hun gezondheid. Deelname aan de Nationale Sportweek kan hieraan een bijdrage leveren.

HOOFDSTUK

6 Sportaanbod

6.1

INLEIDING

Sportstimulering is niet mogelijk zonder beschikbaar sportaanbod in georganiseerd, ongeorganiseerd of anders georganiseerd verband. De georganiseerde sport wordt voornamelijk aangeboden door de Halderbergse sportverenigingen. Steeds meer mensen sporten daarnaast ook in ongeorganiseerd en anders georganiseerd verband.

In de gemeente Halderberge is sprake van een breed georganiseerd sportaanbod. In de voorgaande nota 'In de startblokken' wordt gesproken over zowel een groot aantal verenigingen als een goede spreiding van het aanbod. Daarnaast wordt omschreven dat de gemeente sterk inzet om de sportaanbieders in de gemeente Halderberge te versterken, de sportvereniging kan op extra aandacht rekenen.

De verenigingen zijn tijdens de workshop van 28 september 2009 eensgezind over onderstaande zaken (zie bijlage 2):

- Verenigingen zijn in toenemende mate verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de eigen accommodatie. Vele kleine verenigingen hebben moeite het hoofd boven water te houden, met name door een teruglopend ledenaantal en de penibele financiële situatie.
- Er is een groot tekort aan vrijwilligers. Verenigingen komen handen tekort, onder meer door de steeds meer eisende leden en wetten en regels waaraan ze moeten voldoen. Bij een aantal verenigingen zijn er te weinig trainers en begeleiders, waardoor trainingen bijvoorbeeld op twee avonden gepland moeten worden. Daardoor worden de sportvoorzieningen niet optimaal benut.
- Verenigingen zien daarentegen ook kansen op het gebied van professionalisering, buitenschoolse opvang en het aanbod voor ouderen. Ondersteuning vanuit de gemeente is dan echter voor vele verenigingen noodzakelijk.

Op 25 november 2009 is een brainstormbijeenkomst gehouden. Hierbij zijn op verzoek van de gemeente alleen de buitensportverenigingen uitgenodigd (zie bijlage 3):

- De voorgestelde planningsnormen, zoals die door NOC*NSF en de KNVB worden gehanteerd, zijn akkoord bevonden.
- Voor het aantal kleedkamers is toepassing van de VNG-norm niet voldoende. Te meer omdat er veel dames- en meisjesteams voetballen. De verenigingen kunnen instemmen met toepassing van de KNVB Minimaal norm
- Over de huidige onderhoudsbijdrage is veel onduidelijkheid. De onderhoudsbijdrage is in 2009 eenmalig geïndexeerd conform consumenten prijsindex.

CONCLUSIES WORKSHOP

28 september 2009

CONCLUSIES WORKSHOP

25 november 2009

Door inzet van vrijwilligers en een efficiënte werkwijze kunnen de velden met minimale middelen onderhouden worden. De verenigingen geven aan dat hieruit al het onderhoud (dus inclusief verhardingen, groenvoorzieningen, lichtmasten, kleedkamers maar ook het dagelijks onderhoud e.d.) moet worden bekostigd. De hoogte van de onderhoudsbijdrage dient inzichtelijk te worden gemaakt en geactualiseerd. De verenigingen zijn niet op de hoogte van de mogelijkheden die de gemeente biedt bij voorgenomen renovaties.

- Alle verenigingen hebben de wens om kunstgras –velden/banen aan te leggen.
- Er heerst onrust, omdat niet duidelijk is waar de verenigingen de komende tijd gehuisvest worden.

Het sportaanbod wordt niet alleen maar vormgegeven door de traditionele sportverenigingen, maar ook door de ongeorganiseerde en anders georganiseerde sport. Landelijke cijfers laten zien dat het aantal mensen dat actief sport onveranderd hoog blijft.

Echter, de voorkeuren van diezelfde sporters laten de afgelopen jaren opmerkelijke verschuivingen zien. Een groot aantal sporters kiest er nu voor om juist op een individuele wijze sport te beoefenen, hetgeen zich vertaalt in de populariteit van bepaalde sporten, zoals joggen, skaten, nordic walking en dergelijke. Daarnaast zorgt de vergrijzing ervoor dat er een verschuiving optreedt in de richting van de (lifetime-) sporten die ook op een wat hogere leeftijd nog beoefend kunnen worden, zoals fietsen, wandelen, jeu de boules, golf en tennis.

Er is sprake van een sterke differentiatie in het huidige sport- en vrije tijdgedrag. Van de traditionele prestatie- en competitiesport vindt er een verschuiving plaats naar de plezier en ontspannende vrijetijdsbesteding (lifetime sport). Hierdoor is de laatste jaren een grote diversiteit ontstaan in de sport. Er ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en aanbodsvormen.

De geschetste ontwikkelingen op demografisch gebied, maar ook het veranderende gedrag van de sportconsument hebben invloed op de toekomstige sportdeelname:

- De demografische ontwikkelingen hebben invloed op de populariteit van verschillende takken van sport. Sporten die tot op hoge leeftijd kunnen worden beoefend, zullen populairder worden.
- Veel jeugdleden haken op hun 13de of 14de levensjaar af als sportdeelnemer. Zij maken een andere keuze in hun vrijetijdsbesteding (school, bijbaantjes, uitgaan).
- De verwachting is dat de grens tussen sport en recreatie meer zal vervagen. Vooral de individueel te beoefenen sporten winnen aan belangstelling.
- De verwachting is dat sportbeoefening zal toenemen, terwijl het aantal lidmaatschappen van sportverenigingen afneemt.

6.2

VISIE EN AMBITIE SPORTAANBOD

Middels o.a. een breed georganiseerd sportaanbod worden inwoners van Halderberge in staat gesteld om te kunnen sporten en bewegen vanuit hun eigen interesse, in een bereikbare en geschikte omgeving en tegen een betaalbare prijs. Een passend sportaanbod is dan ook noodzakelijk. De sportverenigingen en de vele vrijwilligers nemen daarbij in Halderberge een erg belangrijke rol in. Zij worden gefaciliteerd en ondersteund, zodat zij een belangrijke partner blijven bij de uitvoering van het sportbeleid. Er is ook oog voor de ongebonden sporter die wil sporten en bewegen in de openbare ruimte of bij de commerciële aanbieder. De pijler sportaanbod omvat het faciliteren van de georganiseerde sport.

6.2.1

FACILITEREN VAN DE GEORGANISEERDE SPORT

De gemeente Halderberge beschouwt de sportverenigingen onomstotelijk als de belangrijke partner voor de uitvoering van het sport en beweegbeleid. Sporten in verenigingsverband blijft de meest wenselijke vorm van sportbeoefening. Hoewel verenigingen onder ogen moeten zien dat er voor hen hoe dan ook veel zal (moeten) veranderen, dienen zij te worden ondersteund om in de toekomst als individuele of fusievereniging op een gezonde manier voort te blijven bestaan.

Verenigingen zijn in sterke mate afhankelijk van vrijwilligers. De gemeente Halderberge maakt verenigingsondersteuning mogelijk waarbij alledaagse vraagstukken kunnen worden opgepakt en op het versterken van de vitaliteit van verenigingen. Dit doet de gemeente met name om vrijwilligers te ontlasten.

Van belang is dat verenigingen in staat worden gesteld kansen te benutten binnen de driehoek buurt, onderwijs en sport. Hierbij kan gedacht worden aan buitenschoolse opvang en kinderopvang.

AMBITIES

- *De sportvereniging is de belangrijkste partner bij de uitvoering van het sport- en beweegbeleid.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
In de periode 2010-2014 wordt voor 50% van de Halderbergse sportverenigingen verenigingsondersteuning geboden	Gemeente regelt verenigingsondersteuning voor alledaagse vraagstukken bij de sportverenigingen. En legt vast voor welke zaken dit is. Invulling via partners (bv. sportservice Brabant)	Bestaand en nieuw

AMBITIES

- *Vrijwilligers worden zoveel mogelijk ontlast.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
In de periode 2010-2014 is een tweetal combinatiefuncties ingevuld. Een combinatiefunctie zorgt voor een kwaliteitsimpuls van het bewegingsonderwijs en ondersteunt de sportvereniging bij het vervullen van haar maatschappelijke taak	Door het instellen van combinatiefuncties is er zorg voor coördinatie tussen onderwijs en sportvereniging, worden naschoolse activiteiten gecoördineerd en worden verenigingen begeleid bij het realiseren van laagdrempelig en breed sportaanbod voor de diverse leeftijd- en doelgroepen. Jaarlijks wordt bekeken of de opbouw van de combinatiefuncties (financieel) kan worden voortgezet.	Nieuw
In de periode 2010-2014 zijn stagiaires actief die ondersteuning bieden binnen het onderwijs en verenigingen	Met leerlingen van de basisscholen wordt het mogelijk om ondersteuning te bieden bij de organisatie en uitvoering van sportactiviteiten binnen de sportvereniging	Bestaand en Nieuw

6.2.2

RUIMTE VOOR ONGEORGANISEERDE SPORT

Gezien de populariteit van wandelen, hardlopen en fietsen in Halderberge, is participeren in de ongeorganiseerde sporter legitiem. Hiervoor treedt de gemeente met name voorwaardenscheppend op, door op het gebied van ruimtelijke ordening en toerisme en recreatie de mogelijkheden om te sporten en bewegen in de openbare ruimte structureel in te bedden. Aandacht dient uit te gaan naar de jeugd die in de nabijheid van huis en school wil sporten en spelen. Aanwezige overlast/vernieling die dit belemmert, wordt bestreden.

HOOFDSTUK 7 Sportvoorzieningen

7.1

INLEIDING

De sport- en beweegvoorzieningen vormen veelal de basis om te kunnen sporten. Het accommodatiebeleid is daardoor een belangrijke pijler binnen het sportbeleid. Het stelt de kaders met betrekking tot het faciliteren van sportverenigingen.

In Halderberge is sprake van een ruim en evenwichtig aanbod van sportvoorzieningen (bron: 'In de startblokken'). Renovaties en nieuwbouw heeft in de afgelopen jaren nauwelijks plaats gevonden.

Tijdens de workshop en vervolgbijeenkomst is het besef ontstaan dat op een aantal sportparken in Halderberge de krachten gebundeld kunnen worden. Verenigingen hebben ook steeds meer oog door de kansen hiervoor. Het is voor de verenigingen niet duidelijk wat de richting hierin is van de gemeente Halderberge.

De gemeente Halderberge streeft naar een adequate sportvoorziening alsmede de toekomstige Brede School. Op de sportparken Hoeven, Oud Gastel en Albano vinden diverse ontwikkelingen plaats al dan niet in samenhang met de verdere ontwikkeling van woningbouw en infrastructuur.

Door de verplaatsing van verenigingen in Oud Gastel ontstaat er enerzijds ruimte nabij de kern voor verstedelijking en anderzijds een nieuw sportpark welke een logische overgang vormt van het landelijk naar het stedelijk gebied.

Daarnaast is voor de kern Hoeven een nieuw sportpark voorzien. Hierbij is clustering en multifunctioneel gebruik van de (sport)voorzieningen uitgangspunt.

7.2

VISIE EN AMBITIE

De sportvoorziening in Halderberge worden als een belangrijke basisvoorwaarde gezien om te kunnen sporten en bewegen. De kwaliteit en nabijheid van voorzieningen zijn van belang, waarbij ook aandacht uitgaat naar een optimale inzet en multifunctioneel gebruik.

De pijler sportvoorzieningen omvat een drietal thema's. Hieronder zijn die verder uitgewerkt met de daarbij behorende ambitie.

7.2.1 DIVERSITEIT IN ACCOMMODATIEBELEID

Halderberge wil een gemeente zijn met een breed en gevarieerd accommodatieaanbod, passend bij de sportieve ambitie. In de verschillende kernen in Halderberge wordt sport en bewegen op verschillende niveaus mogelijk gemaakt, zowel op het niveau van prestatiesport als (recreatief) bewegen. Er wordt daarbij een tweetal type voorzieningen onderscheiden:

1. Sportieve omgevingen

De gemeente Halderberge stuurt onder meer op en investeert in clustering van het aanbod. Dat betekent concreet: flexibele inzetbare multifunctionele accommodaties.

2. Voorzieningen met een dorps- of wijkfunctie

De leefbaarheid in de dorpen/wijken heeft voor de gemeente een hoge prioriteit. Recreatief sporten en bewegen dichtbij huis moet voor elke burger mogelijk zijn, met name voor jeugd en ouderen. De aanwezige sportvoorzieningen spelen hierbij een belangrijke rol. De komende jaren staat verbeteren van kwaliteit en kwantiteit van deze voorzieningen centraal. Daarbij verdient het vernieuwen en beheer en onderhoud van de accommodaties extra aandacht.

- *Binnen elk kern in Halderberge maken voorzieningen het mogelijk om op het niveau van prestatieve sport actief te zijn.*

AMBITIES

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
De gemeente investeert in de sportparken Albano, Hoeven, Oud Gastel, Stampersgat en Bosschehoofd die tussen 2010-2014 gerealiseerd worden.	De gemeente stuurt op clustering van aanbod.	Bestaand
De nulmeting met verenigingen om de kwaliteit van de sportaccommodaties vast te stellen uitvoeren in 2010.	De gemeente geeft uitvoering aan de wensen van gebruikers en stelt een meerjarenplanning van de renovaties op. Daarnaast wordt het dagelijks, wekelijks en jaarlijks onderhoud vastgelegd. Dit wordt tevens uitgevoerd voor de kledingaccommodaties.	Bestaand en nieuw
Kruisboogvereniging onderbrengen op sportpark Albano in Oudenbosch	Mogelijkheden onderzoeken	Nieuw

7.2.2 INTENSIEF EN OPTIMAAL GEBRUIK VAN ACCOMMODATIES

De gemeente gaat sturen op intensief en optimaal gebruik van binnen- en buitensportvoorzieningen vanuit de overweging dat de noodzaak hiervoor bestaat en dat een gezamenlijk gebruik het draagvlak voor een accommodatie vergroot. Medegebruik van sportaccommodaties door andere partners is hierbij uitgangspunt.

Ontwikkelingen bij partners die behoefte aan sportaccommodaties hebben worden waar mogelijk benut om zodoende voor alle partijen een win-win situatie te creëren. Overdag krijgt onderwijs daarbij de voorrang, in de avonden de verenigingen.

AMBITIES

- *Sportvoorzieningen worden optimaal gebruikt ter verhoging van de maatschappelijke waarde.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Vraag en aanbod op elkaar afgestemd	Vaststellen te hanteren planningsnormen	Bestaand
Eenduidige regels over toepassing andere sportconstructies zoals kunstgras voor korfbal, tennis en voetbal	Heldere beleidsrichtlijnen opstellen	Nieuw

AMBITIES

- *Op bestuurlijk niveau samenwerking tussen vereniging bevorderen en stimuleren tot fusie-initiatieven*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Ruimte nabij de kern voor verstedelijking en concentratie van de sportvoorzieningen in de kern Oud Gastel.	Op de sportpark Oud Gastel zet de gemeente in de periode 2010-2011 in op huidige voetbalvelden en tennisvelden te verplaatsen in de nabijheid van de korfbalvelden aan de westkant van Oud Gastel	Nieuw
Door het college is besloten om in de kern Hoeven een adequate sportvoorziening te ontwikkelen nabij het centrum alsmede de toekomstige brede school.	In de periode 2010-2012 wordt een nieuwe sportvoorziening ontwikkeld waarbij meerdere sporten gevestigd zijn	Nieuw
In 2010 vindt er een inventarisatie plaats en wordt duidelijk welke samenwerkingsverbanden dan wel fusies kansrijk zijn.	De gemeente neemt een trekkende en adviserende rol om samenwerking te realiseren	Nieuw

Kaders sportpark Oud Gastel

Enkel de tennisbanen en voetbalvelden zullen verplaatst worden, de overige sportvoorzieningen blijven allen op de huidige locatie. Bij de nieuw te realiseren velden worden de bestaande sportparken als uitgangspunt genomen. Dit heeft dus betrekking op het aantal velden, aantal vierkante meters van het complex, aantal vierkante meters bebouwing en zelfde speelondergrond als in de huidige situatie (kunstgras valt dus niet binnen de kaders). Op deze manier ontstaat er enerzijds ruimte nabij de kern voor verstedelijking en anderzijds een nieuw sportpark welke een logische overgang vormt van het landelijk naar het stedelijk gebied. Eveneens ontstaat er een concentratie van de sportvoorzieningen in de kern Oud Gastel.

Kaders sportpark Hoeven

Door het college is besloten voor de ontwikkeling van een adequate sportvoorziening nabij het centrum alsmede de toekomstige brede school. Eventueel kan het sportpark in westelijke richting worden uitgebreid indien dit noodzakelijk wordt geacht.

AMBITIES

- *Vaststellen te hanteren planningsnormen velden/banen en kleedkamers*

De gemeente Halderberge wil zich houden aan de landelijk vastgestelde planningsnormen voor het gebruik van velden/banen. Deze planningsnormen zijn vastgelegd in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF. De normen zijn vastgesteld in nauw overleg tussen het NOC*NSF, de betrokken bonden en het VNG.

Op basis van de normen kunnen er capaciteitsberekeningen worden uitgevoerd op basis waarvan dan het aantal benodigde velden/banen kan worden berekend.

Een uitgebreide toelichting op de planningsnormen is weergegeven in bijlage 1.

7.2.3

HOCKEY

Planningsnormen velden/banen

De planningsnorm voor hockey op kunststofconstructies bedraagt voor de zaterdag (uitsluitend jeugdteams) negen normteams per veld. Voor de zondag (uitsluitend seniorenteams) bedraagt de planningsnorm voor hockey op kunststofconstructies eveneens negen normteams per veld.

NB: Het spelen van competitiewedstrijden op natuurgras is niet langer toegestaan door de KNHB.

Vraag en aanbod velden

Hieronder is de huidige en toekomstige situatie weergegeven waarbij rekening is gehouden met de toekomstverwachting.

HOCKEY			VRAAG	HUDIG AANBOD
Vereniging	Plaats	Type veld	Kunstgras	Kunstgras
MHC Oudenbosch	Oudenbosch	kunstgras	1	1
Totaal			1	1

Het huidige kunstgras hockeyveld is momenteel net voldoende. Mede gezien de sterke groei van de hockeysport op zowel landelijk als lokaal niveau is de aanleg van een tweede kunstgras hockeyveld op korte termijn gewenst.

NB: Competitiehockey op een natuurgras hockeyveld is niet langer meer toegestaan door de KNHB.

Richtlijnen planning kleedkamers

Voor de bepaling van het aantal benodigde kleedkamers per wedstrijdveld zijn geen normen vastgesteld. Wel zijn er door de betreffende bonden in overleg met NOC*NSF richtlijnen opgesteld.

Bepalend voor de ruimte en de verdeling van de kleed/wasruimte is het aantal velden en de verhouding tussen de aantallen dames- en herenteams. Bij de aanwezigheid van 2 of meer velden zijn in principe per speelveld 2 kleedruimtes met per kleedruimte een oppervlak van ten minste 15 m² nodig, elk voorzien van een wasruimte met een oppervlak van circa 8 m².

Door de toepassing van kunstgras moet rekening gehouden worden met een grotere kleedruimte. Op een kunstgrasveld kunnen meer wedstrijden per dag worden gespeeld dan op een natuurgrasveld. Hierdoor is de tijdsperiode tussen twee wedstrijden minimaal en zullen de spelers die het veld verlaten en de spelers die nog moeten spelen soms gelijktijdig van de kleedgelegenheid gebruik moeten maken.

Om dit probleem op te lossen zijn twee mogelijkheden voorhanden.

Men kan overwegen om per kunstgrasveld 4 kleed/wasruimtes te realiseren met een grootte zoals hierboven is vermeld. Men kan ook per veld uitgaan van 2 grotere kleedvertrekken met een oppervlak van minimaal 25 m² elk, en 2 wasruimten met een oppervlak van ten minste 10 m² elk.

In onderstaande tabel zijn de twee situaties weergegeven.

HOCKEY	Kleedkamer	Wasruimte	Subtotaal	Totaal per veld
4 kleedkamers per veld	Min. 15 m ²	8-10 m ²	25 m ²	100 m ²
2 kleedkamers per veld	Min. 25 m ²	Min. 10 m ²	35 m ²	70 m ²

Tabel: Benodigde oppervlakte hockey kleedwasruimten

De KNHB is in ieder geval van mening dat, in tegenstelling tot de meeste andere buitensporten, het niet noodzakelijk is dat aan de bezoekende elftallen elk een afzonderlijke kleed- en wasruimte ter beschikking wordt gesteld. Het is bij de hockeysport zeer goed mogelijk om meer elftallen gebruik te laten maken van één kleed/wasruimte.

Vraag en aanbod kleedkamers

HOCKEY				Aantal
Vereniging	Plaats	Type baan	Aantal velden	kleedkamers
MHC Oudenbosch	Oudenbosch	kunstgras	1	2

De huidige situatie voldoet momenteel. Bij nieuwbouw en/of bij aanleg van het tweede kunstgrasveld dient te worden bekeken in hoeverre aanpassing van het aantal en/of de oppervlakte noodzakelijk is.

7.2.4

KORFBAL

Planningsnormen velden

De planningsnorm voor korfbal op natuurgras bedraagt 6 normteams per weekeinde per speelveld met een bruto- maat van 64 x 49 meter.

De planningsnorm voor korfbal op zandkunststofvelden is voor verenigingen die op uitsluitend op zaterdag spelen tien, en voor verenigingen die op zaterdag en zondag spelen achttien normteams per speelveld van 64 x 34 meter.

Vraag en aanbod velden

Hieronder is de huidige en toekomstige situatie weergegeven waarbij rekening is gehouden met de toekomstverwachting.

KORFBAL		Type veld	VRAAG		HUIDIG AANBOD	
Vereniging	Plaats		Natuurgras	Kunstgras	Natuurgras	Kunstgras
Juliana	Oud Gastel	Natuurgras	1	1	1	-
Springfield	Hoeven	Natuurgras	1	1	1	-
Totaal			2	2	2	-

Op basis van de capaciteitsberekeningen hebben de korfbalverenigingen voor wedstrijden voldoende aan 1 natuurgras wedstrijdveld of 1 kunstgras wedstrijdveld. Op de huidige locatie van de verenigingen is voldoende ruimte aanwezig om een natuurgras wedstrijdveld uit te zetten en daarnaast genoeg ruimte voor training. De aanleg van een kunstgrasveld is alleen gewenst indien de locaties ingedikt moeten worden. Echter dan dient met iedere vereniging overlegd te worden of kunstgras dan een oplossing is.

Richtlijnen planning kleedkamers

Voor de bepaling van het aantal benodigde kleedkamers per wedstrijdveld zijn geen normen vastgesteld. Wel zijn er door de betreffende bonden in overleg met NOC*NSF richtlijnen opgesteld.

Het KNKV heeft voorkeur voor minimaal 4 kleedkamers per veld in verband met het gemengde karakter van de sport.

In de situatie dat er per veld twee kleedkamers beschikbaar zijn dan gaat de voorkeur uit naar de aanleg van twee grotere kleedkamers per veld.

In onderstaande tabel zijn de twee situaties weergegeven.

KORFBAL	Aantal spelers	Kleedkamer	Wasruimte	Subtotaal	Totaal per veld
4 kleedkamers per veld	12	15 m ²	5 m ²	20 m ²	80 m ²
2 kleedkamers per veld	24	21 m ²	10 m ²	31 m ²	124 m ²

Tabel: Benodigde oppervlakte korfbal kleedwasruimten

Vraag en aanbod kleedkamers

KORFBAL		Type baan	Aantal	
Vereniging	Plaats		Aantal velden	kleedkamers
Juliana	Oud Gastel	Gras	1	4
Springfield	Hoeven	Gras	1	2

De huidige situatie voldoet momenteel. Bij nieuwbouw dient te worden bekeken in hoeverre aanpassing van het aantal en/of de oppervlakte noodzakelijk is.

7.2.5

TENNIS

Planningsnormen banen

De planningsnorm voor tennis wordt uitgedrukt in het aantal spelers per baan.

De norm, zoals deze is vastgesteld door de KNLTB bedraagt 50 - 70 spelers per baan.

Op banen, waar verlichting wordt aangebracht, kan de planningsnorm tot 90 spelers per baan worden opgevoerd.

Vraag en aanbod banen

Hieronder is de huidige en toekomstige situatie weergegeven waarbij rekening is gehouden met de toekomstverwachting.

TENNIS		Type baan	VRAAG		HUIDIG AANBOD			Verschil +/-
Vereniging	Plaats		Onverlicht	Verlicht	Onverlicht	Verlicht	Totaal	
TC								
Bosschenhoofd	Bosschenhoofd	Gravel	0	4	0	4	4	0
OTC '34	Oudenbosch	Gravel	-	6	-	10	10	+4
TC Pagnevaart	Hoeven	Gravel	-	5	-	5	5	0
TV Stampersgat	Oud Gastel	Gravel	-	1	-	3	3	+2
TV 't Kèperke	Oud Gastel	Gravel	-	4	-	4	4	0
Totaal			3	18	4	26	30	+11

De meeste tennisverenigingen in de gemeente Halderberge hebben op basis van de normen een overschot aan tennisbanen. De verenigingen TC Pagnevaart en Oud Gastel hebben op basis van het aantal leden voldoende banen.

Richtlijnen planning kleedkamers

Voor de bepaling van het aantal benodigde kleedkamers per wedstrijdveld zijn geen normen vastgesteld. Wel zijn er door de betreffende bonden in overleg met NOC*NSF richtlijnen opgesteld.

Uitgangspunt tennis: minimaal 1 kleedruimte voor dames en 1 kleedruimte voor heren. Het aantal tennisbanen is bepalend voor de grootte van de kleedkamer en wasruimte.

Aantal banen	Oppervlak
Kleedruimten	
Uitgangspunt	minimaal 1 kleedruimte voor dames en 1 kleedruimte voor heren
t/m 2 banen	minimaal 6 m ²
t/m 4 banen	minimaal 8 m ²
t/m 7 banen	minimaal 14 m ²
8 banen en meer	minimaal 16 m ²
Wasruimten	
Uitgangspunt	per kleedruimte een wasruimte
t/m 4 banen	minimaal 5 m ² (inclusief toilet en wastafel)
t/m 7 banen	minimaal 6 m ² (inclusief toilet en wastafel)
8 banen en meer	minimaal 8 m ² (inclusief toilet en wastafel)

Tabel: Benodigde oppervlakte tennis kleedwasruimten

Vraag en aanbod kleedkamers

TENNIS		Huidig	Huidig		Oppervlakte benodigd
Vereniging	Plaats	Type baan	Aantal banen	Aantal kleedkamers	
TC Bosschenhoofd	Bosschenhoofd	Gravel	4	2	Min. 16 m2
OTC '34	Oudenbosch	Gravel	10	2	Min. 16 m2
TC Pagnevaart	Hoeven	Gravel	5	2	Min. 8 m2
TV Stampersgat	Oud Gastel	Gravel	3	2	Min. 8 m2
TV 't Kèperke	Oud Gastel	Gravel	4	2	Min. 8 m2

Het huidige aantal kleedkamers tennisverenigingen is voldoende. Bij nieuwbouw dient te worden nagegaan of aanpassing van de oppervlakte noodzakelijk is.

7.2.6

VOETBAL**Planningsnormen velden**

In onderstaande zijn de planningsnormen voor voetbal samengevat weergegeven. In bijlage 1 wordt uitgebreider ingegaan op de normen.

	Zaterdag	Zondag	Weekend
Wedstrijden			
▪ Natuurgras	5,5	5,0	9,0
▪ Kunstgras	6,5	6,0	-
Training	14,0	17,5	-

Vraag en aanbod velden

Hieronder is de huidige en toekomstige situatie weergegeven waarbij rekening is gehouden met de toekomstverwachting.

VOETBAL		HUIDIG		TOEKOMST		TOEKOMST		Verschil benodigd		
Vereniging	Plaats	A = opgave gemeente B = opgave vereniging		WEDSTRIJD		TRAINING		aantal natuurgrasvelden		
		Wedstrijd	Training	Scenario Groei 60% thuis+10%	Afgerond	Groei +10%	Afgerond	wedstrijd	training	
RKVV DEVO	Bosschenhoofd	2	A	1	1,7	2	0,8	1	0	0
VV Hoeven	Hoeven	2	B	1	2,5	3	1,3	2	1	1
SC Gastel	Oud Gastel	3	B	2	2,5	3	1,4	2	0	0
Victoria '03	Oudenbosch	2	B	2	2,7	3	1,5	2	1	0
De Schutters	Stampersgat	2	A	1	1,4	2	0,5	1	0	0
Totaal		11		7	10,7	13	5,5	8	2	1

In bijlage 1 zijn per vereniging capaciteitsberekeningen opgesteld. Allereerst zijn er berekeningen uitgevoerd op basis van de huidige situatie. Omdat op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen een groei is te verwachten zijn berekeningen uitgevoerd waarbij is uitgegaan van een groei van 10% in een situatie waarbij 60% van de teams haar wedstrijden thuis speelt. Op basis hiervan zijn een twee extra natuurgras wedstrijd velden en één natuurgras trainingsveld benodigd. Betreft de voetbalverenigingen Hoeven en Victoria '03.

Richtlijnen planning kleedkamers

Voor de bepaling van het aantal benodigde kleedkamers per wedstrijdveld zijn geen normen vastgesteld. Wel zijn er door de betreffende bonden in overleg met NOC*NSF richtlijnen opgesteld.

De KNVB en NOC*NSF zijn van mening dat twee kleedkamers per speelveld onvoldoende zijn om tot een vlotte doorstroming en effectieve benutting van de speelcapaciteit van een veld te komen.

In de praktijk moet over extra kleedruimte worden beschikt om bij het wisselen wachttijden of dubbele bezetting te voorkomen. Aanbevolen wordt per drie speelvelden over tenminste twee extra kleedkamers te kunnen beschikken. Ondanks extra kleedruimte treden in de praktijk situaties op waarbij het aantal kleedkamers niet toereikend is. Bij dit soort omstandigheden zal de kleedgelegenheid verder geoptimaliseerd moeten worden. Een optimale kleedkamersituatie wordt bereikt bij vier kleedkamers per speelveld.

Ter informatie zijn hieronder de richtlijnen aangegeven zoals opgesteld door de KNVB (Bron: Voordat u gaat bouwen-KNVB) en de richtlijnen van de VNG.

NB: Met de VNG kon hierover géén overeenstemming worden bereikt.

Benodigde aantal kleedlokalen		
KNVB (minimaal) (NOC*NSF)		
Benodigde (wedstrijd) speelvelden	Minimum aantal kleedlokalen	
	Basis	Aanvullend
1 t/m 3	Twee per veld	Twee
4 t/m 6	Twee per veld	Vier
7 t/m 9	Twee per veld	Zes
KNVB (optimaal)		
Benodigde (wedstrijd) speelvelden	Vier per veld	
VNG		
Benodigde (wedstrijd) speelvelden	Twee per veld	

Alle vijf de voetbalverenigingen in de gemeente Halderberge hebben minimaal 1 vrouwenteam in competitie. Daartoe is het vanuit het oogpunt van de KNVB noodzakelijk dat er in ieder geval 1 set extra kleedkamers aanwezig is. Dit komt overeen met de norm KNVB Minimaal (NOC*NSF).

De gemeente Halderberge gaat daarom in haar nieuwe beleid uit van de KNVB Minimaal (NOC*NSF) richtlijn.

Vraag en aanbod kleedkamers

VOETBAL		HUIDIG		TOEKOMST	Behoefte		
Vereniging	Plaats	Vraag	Aanbod	Vraag	VNG	KNVB	KNVB
		Aantal wedstrijd- velden	Huidig aantal (opgave gm) Kleedkamers	Aantal wedstrijd- velden		Minimaal NOC*NSF	Optimaal
RKVV DEVO	Boschenhoofd	2	4+container	2	4	6	8
VV Hoeven	Hoeven	2	6 wedstrijd 2 bij training	3	6	8	12
SC Gastel	Oud Gastel	3	10	3	6	8	12
Victoria '03	Oudenbosch	2	8	3	6	8	12
De Schutters	Stampersgat	2	4	2	4	6	8
Totaal		11	32+container	13	26	36	52
Verschil t.o.v. normen					+6	-4	-20

Op basis van een doorrekening van het toekomstige aantal wedstrijd velden zijn er in totaal een viertal kleedkamers benodigd als uitgegaan wordt van KNVB Minimaal (NOC*NSF). Per vereniging dient te worden bekeken in hoeverre aanpassing van het aantal kleedkamers noodzakelijk is.

HOOFDSTUK

8 Sportnetwerk

8.1

INLEIDING

Sport maakt deel uit van de maatschappij. Sport wordt vrijblijvender, grootschaliger en commerciëler. Zo zijn bijvoorbeeld steeds meer werkgevers geïnteresseerd in maatschappelijk ondernemen en preventie van ziekteverzuim waarbij sport en bewegen een rol kan spelen. Dit vraagt om een integraal gemeentelijk beleid en om een (gemeentelijke) visie ten aanzien van die andere partners

De driehoek buurt-onderwijs-sport gaat in de toekomst steeds meer een belangrijke rol spelen. Sport kan hierbij een belangrijke brugfunctie vervullen. Verenigingen geven aan niet of nauwelijks gebruik te maken van samenwerkingsverbanden. Daarnaast weten verenigingen op dit moment niet waar ze met vragen terecht kunnen. Een uitzondering hierop vormt echter de samenwerking die momenteel gemaakt wordt tussen de tennisvereniging en de basisscholen (naschoolse opvang). De samenwerking met externe partners in buurt en onderwijs dient in alle kernen in Halderberge beter georganiseerd te worden. Uit de workshop is duidelijk geworden dat een sturende en faciliterende rol van de gemeente noodzaak is om de kansen binnen onder meer Brede School op te kunnen pakken.

8.2

VISIE EN AMBITIES SPORTNETWERK

Een goed functionerende lokale infrastructuur is van groot belang. Alleen dan kan sport en bewegen een prominenter rol in de Halderbergse samenleving krijgen.

De sportverenigingen nemen hier een belangrijke positie in. Daarnaast zijn ook andere partners vanuit andere terreinen, zoals onderwijs, zorg en gezondheid, van belang voor de realisatie van een integraal sport- en beweegbeleid. Dit zijn partners vanuit zowel binnen als buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid.

De verbinding naar andere beleidsterreinen en partners is zowel intern als extern gericht. De beleidsterreinen sport, gezondheid, jeugd, onderwijs, ouderen, WMO en buurt gaan meer afstemming met elkaar zoeken.

Er zal intensiever contact gezocht worden door de gemeente met sportverenigingen zodat er een betere samenwerking ontstaat. Vanuit deze samenwerking wordt nadrukkelijk gekeken naar de belangen van de gemeenschap. Maatschappelijke thema's als: sport en gezondheid, hangjongeren, leefbaarheid, sociale cohesie en normen en waarden dienen bij de samenwerking de aandacht en wordt nadrukkelijk opgenomen in het verenigingsbeleid.

AMBITIES

- *Sportbeleid wordt samen met partners en verenigingen tot uitvoer gebracht.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Een sportnetwerk met alle betrokken partners (b.v. NOC*NSF, sportbonden, ongeorganiseerden e.d.) en alle verenigingen wordt in de periode 2011-2014 gerealiseerd	De gemeente gaat haar sportbeleid met alle betrokken partners en alle verenigingen tot uitvoer brengen.	Nieuw

AMBITIES

- *De gemeente heeft samen met de verenigingen regelmatig contact.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Regelmatig overleg tussen de gemeente Halderberge en de verenigingen.	De gemeente organiseert twee keer per jaar een overleg waarbij naast de standaard onderdelen tevens een thema kan worden behandeld.	Nieuw

AMBITIES

- *Helderheid over het eigendom, de onderhoudsbijdrage en de renovaties van de accommodaties.*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Overleg tussen de gemeente Halderberge en de verenigingen over de te hanteren uitgangspunten.	Specifiek overleg in 2010 over de onduidelijkheden. Opstellen duidelijke eenduidige richtlijnen.	Nieuw

HOOFDSTUK 9

Onderhoudsbijdrage en subsidies

9.1

INLEIDING

Onderhoudsbijdrage en subsidies vormen het sluitstuk op de voorgaande pijlers. Het zijn instrumenten die kunnen bijdragen aan de beoogde beleidsuitgangspunten.

Bij het vaststellen van de sportnota 'In de startblokken' in 2001 heeft naast een vaststelling van de tarieven tevens een harmonisatie plaatsgevonden van de onderhoudsbijdragen. Tijdens de workshop is gebleken dat dit onduidelijk was voor de verenigingen. Vanaf 2009 zijn de onderhoudsbijdragen structureel verhoogd. Daarnaast zijn in 2009, conform een amendement van de Raad, de knelpunten bij het onderhoud geïnventariseerd om met een eenmalige bijdrage weg te werken. Tevens is tijdens de workshop de onderhoudsbijdrage geëvalueerd met de verenigingen. Verenigingen gaven aan dat op dit moment onduidelijk is wat vanuit de onderhoudsbijdrage betaald moet worden. Besloten is de bestaande afspraken tussentijds niet te wijzigen maar op basis van het nieuw vast te stellen sportbeleid eventueel te herzien.

Het doel van het nieuwe sportbeleid is dat er helderheid komt over welke werkzaamheden uit de onderhoudsbijdrage betaald moeten worden (de renovatie, het dagelijks en wekelijks onderhoud en het jaarlijks onderhoud gehele sportpark).

De onderhoudsbijdrage dient te worden gezien als een afkoopbijdrage en dus niet als een subsidie. Daarom is het belangrijk voor welk deel van het onderhoud de bijdrage van toepassing is.

Vanuit landelijk en provinciaal beleid zijn er steeds meer pilot subsidies en stimuleringsubsidies beschikbaar gesteld, waarbij vooral wordt ingezet op de doelen vanuit de breedtesportstimulering. Speerpunten hierbij zijn ondermeer de relatie sport en school, en school en buurten/wijken. Verder is er ook aandacht voor vernieuwend sportaanbod en vitale verenigingen. Veel gemeenten zien kansen in deze stimuleringsubsidies en spelen hierop in. De structurele verankering verdient vaak wel nog extra aandacht.

Eigendomssituatie

De eigendomssituatie van de diverse voorzieningen is momenteel als volgt geregeld in Halderberge:

- De voetbalvoorzieningen zijn eigendom van de gemeente en in bruikleen gegeven bij de gebruiker. Alleen in Hoeven en in Bosschenhoofd is het (juridisch) eigendom overgedragen.

- De verenigingen voeren zelf alle onderhoudswerkzaamheden uit aan de velden en dienen dit ook zelf te bekostigen. Voor renovaties aan de sportvelden stelt de gemeente middelen ter beschikking.
- Voor tennis geldt:
 - Oudenbosch: 6 banen zijn van de gemeente en 4 banen zijn juridisch eigendom zijn van de vereniging.
 - In Hoeven is de tennisaccommodatie volledig (juridisch) eigendom van de vereniging.
 - In Stampersgat en Oud Gastel zijn de tennisbanen in bruikleen overgedragen.
 - In Bosschenhoofd was de tennisaccommodatie tot voor kort een commerciële aangelegenheid. Voor de tennis in Bosschenhoofd wordt dan ook naar een vervangende accommodatie gezocht.
- De korfbalaccommodatie in Oud Gastel is in bruikleen overgedragen.
- In Hoeven is de korfbalaccommodatie (juridisch) eigendom van de vereniging.
- In Oud Gastel is nog een buitenzwembad dat aan een opgerichte exploitatiestichting wordt verhuurd.
- Voor de kantines geldt, dat opstalrechten al dan niet met een erfpachtrecht zijn verleend. Deze voorzieningen maken geen deel uit van de gemeentelijke verantwoordelijkheid.

9.2

VISIE EN AMBITIES

Subsidies worden gezien als sturende instrumenten ten einde de sportdeelname te vergroten, de kwaliteit van het sportaanbod te verhogen. Door de gestelde onderhoudsbijdrage zal sport en bewegen in Halderberge mogelijk moeten zijn voor een betaalbare prijs.

9.2.1

SUBSIDIE ALS MIDDEL

Subsidies worden ingezet als instrumenten om de doelstellingen en ambities van het sportbeleid te realiseren. Subsidie wordt gezien als een stimuleringsmiddel en niet als een vaste inkomstenbron voor verenigingen. Door subsidies als stimuleringsmiddel in te zetten, worden de sportaanbieders geprikkeld om bij te dragen aan de gestelde doelen.

9.2.2

ONDERHOUDSBIJDRAGE

Om zoveel mogelijk mensen te stimuleren om te sporten op kwalitatief goede accommodaties, zullen de accommodaties betaalbaar moeten blijven. Dat vraagt om goede accommodaties die voldoen aan de landelijke normen van het NOC*NSF. Voor iedere vereniging dient helder te zijn waaruit de onderhoudsbijdrage is opgebouwd. Om vast te stellen voor welk deel de onderhoudsbijdrage van toepassing is het noodzakelijk om per vereniging de situatie inzichtelijk te maken. Voor het bepalen van de financiële onderhoudsbijdrage die de gemeente betaald aan de verenigingen is uitgegaan van de situatie van voor de privatisering, de toen gehanteerde huurbedragen zijn daarvoor geïndexeerd naar het jaar 2010.

- *Sport en bewegen is betaalbaar voor alle Halderbergers!*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Indexering van de huidige onderhoudsbijdrage	De onderhoudsbijdrage wordt opnieuw geïndexeerd	Bestaand

AMBITIE

- *De onderhoudsbijdrage dient opgebouwd te worden voor het dagelijks-, wekelijks- en jaarlijks groot onderhoud*

Wat willen we bereiken	Wat we ervoor gaan doen	Bestaand / Nieuw beleid
Duidelijk onderscheidt in de opbouw van de onderhoudsbijdrage voor de velden en gebouwen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gering-/dagelijks onderhoud ▪ Groot-/jaarlijks onderhoud 	Helderheid verschaffen door per vereniging de situatie vast te leggen.	Bestaand en nieuw

Bij het schrijven van de geactualiseerde sportnota 'Halderberge in beweging' is aangegeven dat vooralsnog uitgegaan dient te worden van de onderhoudsbijdragen die zijn vastgesteld in de sportnota: 'In de startblokken' van 2001.

De gemeente dient aan te geven welke middelen voor elk onderdeel beschikbaar worden gesteld. Voor de actualisering van de onderhoudsbijdrage wordt voorgesteld om op basis van landelijke cijfers een financiële invulling te maken zodat er in ieder geval de komende jaren geld gereserveerd is. Daaraan gekoppeld wordt voorgesteld om een Plan van Aanpak op te stellen zodat in stappen toegewerkt kan worden naar de bepaling van de kosten.

Het plan van aanpak kan er als volgt uitzien:

- Vaststellen vraag en aanbod op basis van vastgestelde en algemeen geldende normen.
- Bepalen huidige onderhoudstoestand veld- en kleeaccommodaties.
- Vastleggen hoe onderhoud nu uitgevoerd wordt en door wie.
- Bepalen prioritering.
- Opstellen meerjarenplanning (onderhoud en renovaties).
- Doorrekenen financiële consequenties voor onderhoud en renovaties.
- Besluitvorming.

Alleen met een goed stappenplan kan gewerkt worden naar een reële bijdrage voor het onderhoud en de renovaties, waarbij de gemeente nog de keus heeft of zij ook de renovatiebijdrage aan de verenigingen wil overmaken.

HOOFDSTUK 10 Monitoring en evaluatie

Bij beleid hoort monitoring: zonder inzicht in de vordering van de uitvoering van beleid kan geen dynamische beleidsvoering tot stand komen. Het geactualiseerde beleidsplan 'In de startblokken' is ambitieus. Monitoring en evaluatie vormen een belangrijk onderdeel hiervan. Hierdoor kan worden vastgesteld of de resultaten nog met de oorspronkelijke ambities zijn te vergelijken. De uitkomsten van de monitoring dienen als basis voor de actualisering en het toekomstige beleid.

Wij adviseren om de monitoring op twee manieren te laten plaatsvinden:

- Ten eerste zal er in 2011 en 2014 een voortgangsrapportage gemaakt worden waarin de voorgenomen acties worden geëvalueerd. Is de actie uitgevoerd, wat is de status of afwijking hiervan.
- Ten tweede wordt het effect gemeten. Dit gebeurt onder meer door verenigingen hier actief bij te betrekken en haar ledenaantallen op te geven. Op deze wijze wordt de raad actief geïnformeerd over de voortgang van de voorgenomen acties en de uiteindelijke acties hiervan.

De gemeente beschikt over een aantal kengetallen zoals de jeugdmonitor van de GGD en de cijfers van de Rekenkamer West Brabant. In sommige gevallen beschikt de gemeente niet over kengetallen of zijn deze niet beschikbaar. Voorgesteld wordt om hier een zogenaamde nulmeting uit te voeren.

Onderstaand is de monitoring van de resultaten uitgewerkt voor de jaren 2010 - 2014

2 x per jaar

Resultaat	Pijlers	Instrument	Uitvoering
Regelmatig overleg tussen de gemeente Halderberge en de verenigingen.	Sportnetwerk	Eigen onderzoek	2 x per jaar

Jaarlijks

Resultaat	Pijlers	Instrument	Uitvoering
100% van de Halderbergse basisscholen biedt gymles of schoolzwemmen aan	Sportstimulering	Rekenkamer – overleg scholen	Jaarlijks
In de periode 2010-2014 zijn stagiaires actief die ondersteuning bieden binnen het onderwijs en verenigingen	Sportaanbod	Eigen onderzoek	Jaarlijks

Resultaat	Pijlers	Instrument	Uitvoering
De gemeente investeert in de sportparken Albano, Hoeven en Oud Gastel die tussen 2010-2014 gerealiseerd worden.	Sportvoorzieningen	Eigen onderzoek	Jaarlijks
Indexering van de huidige onderhoudsbijdrage op basis van landelijke normen vanaf het jaar 2010	Onderhoudsbijdrage	Eigen onderzoek	Jaarlijks

2010

Resultaat	Pijlers	Instrument	Uitvoering
Overleg tussen de gemeente Halderberge en de verenigingen over de te hanteren uitgangspunten.	Sportnetwerk	Eigen onderzoek	2010
In 2010 is een tweetal (1,9 fte) combinatiefuncties ingevuld.	Sportstimulering	Eigen onderzoek	2010
De nulmeting met verenigingen om de kwaliteit van de sportaccommodaties vast te stellen uitvoeren in 2010.	Sportvoorzieningen	Eigen onderzoek	2010
Vraag en aanbod op elkaar afgestemd	Sportvoorzieningen	Eigen onderzoek	2010
Eenduidige regels over toepassing andere sportconstructies zoals kunstgras voor korfbal, tennis en voetbal	Sportvoorzieningen	Eigen onderzoek	2010
In 2010 vindt er een inventarisatie plaats en wordt duidelijk welke samenwerkingsverbanden dan wel fusies kansrijk zijn.	Sportvoorzieningen	Eigen onderzoek	2010
Duidelijk onderscheidt in de opbouw van de onderhoudsbijdrage voor de velden en gebouwen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gering-/dagelijks onderhoud ▪ Groot-/jaarlijks onderhoud ▪ renovaties 	Onderhoudsbijdrage	Eigen onderzoek	2010

2011

Resultaat	Pijlers	Instrument	Uitvoering
Het aantal leerlingen dat lid is bij de Halderbergse vereniging is in 2014 met 5% toegenomen	Sportstimulering	Eigen onderzoek	2011 2014
Opstellen voortgangsrapportage	Monitoring	Eigen onderzoek	2011

2014

Resultaat	Pijlers	Instrument	Uitvoering
In de periode 2010-2014 maakt sport onderdeel uit van elke nieuw gerealiseerde Brede School	Sportstimulering	Cijfers jeugdmonitor	2014
De deelname van allochtonen en senioren is in 2014 met 10% verhoogd	Sportstimulering	Eigen onderzoek	2014
Het percentage inactieve ouderen (65+) is in de periode van 2010-2014 teruggebracht met 3 %	Sportstimulering	Eigen onderzoek	2014
In de periode 2010-2014 wordt voor 75% van de Halderbergse sportverenigingen verenigingsondersteuning geboden	Sportaanbod	Eigen onderzoek	2014
Kruisboogvereniging onderbrengen op sportpark Albano in Oudenbosch	Sportvoorzieningen	Eigen onderzoek	2014
Een sportnetwerk met alle betrokken partners (b.v. NOC*NSF, sportbonden, ongeorganiseerden e.d.) en alle verenigingen wordt in de periode 2011-2014 gerealiseerd	Sportnetwerk	Eigen onderzoek	2014
Opstellen voortgangsrapportage	Monitoring	Eigen onderzoek	2014

HOOFDSTUK 11 Financiën

Bij het opstellen van deze geactualiseerde sportnota 'Halderberge in beweging' is op verzoek van de gemeente uitgegaan van de bedragen die zijn vastgesteld in de sportnota: 'In de startblokken'. De hieronder genoemde bedragen zijn gebaseerd op landelijke cijfers. Het is nu van belang dat de bedragen worden afgestemd op de situatie Halderberge. De gemeente dient aan te geven welke middelen voor elk onderdeel beschikbaar worden gesteld.

11.1

INVESTERINGSLASTEN 2010-2014

Sportstimulering (bedragen in euro)

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
In 2010 is een tweetal (1,9 fte) combinatiefuncties ingevuld ³ . De kosten in 2010 worden gedekt uit de bijdrage uit de Brede school, Sport en Cultuur.	-	48.400	79.944	-	-
Het aantal leerlingen dat lid is bij de Halderbergse vereniging is in 2014 met 5% toegenomen ⁴	-	-	-	-	-
In de periode 2010-2014 maakt sport onderdeel uit van elke nieuw gerealiseerde Brede School ⁵	-	-	-	-	-
De deelname van allochtonen en senioren is in 2014 met 10% verhoogd ⁶	-	-	-	-	-
Het percentage inactieve ouderen (65+) is in de periode van 2010-2014 teruggebracht met 3 % ⁷	-	-	-	-	-
Totaal bestaand	0	0	0	0	0
Totaal nieuw	0	48.400	79.944	0	0
Totaal budget	0	48.400	79.944	0	0

³ De combinatiefuncties worden gefinancierd vanuit het ministerie (40%), onderwijs (30%) en gemeente (30%). In 2010 wordt 1,9 combinatiefuncties ingevuld. De rijksbijdrage bedraagt € 90.000,-.

2011 wordt 2,4 fte combinatiefuncties ingevuld. De rijksbijdrage bedraagt € 48.400,-.

2012 wordt 4 fte combinatiefuncties ingevuld. De rijksbijdrage bedraagt € 79.944,-. De gemeente moet in de jaren vanaf 2011 zelf 60% van de kosten dragen, dat wil zeggen: 2011: € 72.600,- 2012: € 121.188,-.

Het College heeft besloten deel te nemen aan de impuls brede school, sport en cultuur in 2010 en daarna jaarlijks bij de kadernota verdere deelname te overwegen.

⁴ Personele inzet ter ondersteuning valt onder de gemeentebegroting

⁵ Personele inzet ter ondersteuning valt onder de gemeentebegroting

⁶ Personele inzet ter ondersteuning valt onder de gemeentebegroting

⁷ Personele inzet ter ondersteuning valt onder de gemeentebegroting

Sportaanbod (bedragen in euro)

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
In de periode 2010-2014 zijn stagiaires actief die ondersteuning bieden binnen het onderwijs en verenigingen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
In de periode 2010-2014 wordt voor 75% van de Halderbergse sportverenigingen verenigingsondersteuning geboden ⁸	-	-	-	-	-
Totaal bestaand	-	-	-	-	-
Totaal nieuw	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal budget	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

Sportvoorzieningen

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
De gemeente investeert in de sportparken Albano, Hoeven en Oud Gastel die tussen 2010-2014 gerealiseerd worden	PM	PM	PM	PM	PM
Kruisboogvereniging onderbrengen op sportpark Albano in Oudenbosch ⁹					
In 2010 vindt er een inventarisatie plaats en wordt duidelijk welke samenwerkingsverbanden dan wel fusies kansrijk zijn ¹⁰	-	-	-	-	-
Totaal bestaand	-	-	-	-	-
Totaal nieuw	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal budget	PM	PM	PM	PM	PM

Sportnetwerk (bedragen in euro)

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
Regelmatig overleg tussen de gemeente Halderberge en de verenigingen ¹¹	-	-	-	-	-
Een sportnetwerk met alle betrokken partners (b.v. NOC*NSF, sportbonden, e.d.) en alle verenigingen wordt in de periode 2011-2014 gerealiseerd ¹²	-	-	-	-	-
Totaal bestaand	-	-	-	-	-
Totaal nieuw	-	-	-	-	-
Totaal budget	-	-	-	-	-

⁸ Personele inzet ter ondersteuning valt onder de gemeentebegroting

⁹De afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling bepaalt de benodigde investering voor de verlegging van sportpark Albano en de verplaatsing van sportpark Hoeven en sportpark Oud Gastel.

¹⁰ Personele inzet voor de uitvoering hiervan valt onder de gemeentebegroting

¹¹ Personele inzet voor de uitvoering hiervan valt onder de gemeentebegroting

¹² Personele inzet ter ondersteuning valt onder de gemeentebegroting

Onderhoudsbijdrage en subsidies buitensport (bedragen in euro)

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
Indexering van de huidige onderhoudsbijdrage	228.403	237.539	247.041	256.922	267.199
Duidelijk onderscheidt in de opbouw van de onderhoudsbijdrage voor de velden en gebouwen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gering/dagelijks onderhoud ▪ Groot/jaarlyks onderhoud ▪ Renovaties¹³ 					
Totaal bestaand	156.441	156.441	156.441	156.441	156.441
Totaal nieuw	228.403	237.539	247.041	256.922	267.199
Totaal budget (indexering)	71.962	81.098	90.600	100.481	110.758

N.B.: Totaal budget = Indexering – huidig budget.

: Nader onderzoek naar de subsidies dient te worden uitgevoerd.

Benodigde extra investering op basis van capaciteitsberekeningen

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Voetbal</i> 2 natuurgras wedstrijd velden *) 1 natuurgras trainingsveld *)			125.000		
<i>Voetbal</i> Nieuwbouw 4 kleedkamers			200.000		
<i>Hockey</i> 1 kunstgras semi-waterveld **)					
<i>Hockey</i> Nieuwbouw 2 kleedkamers **)					
Totaal bestaand	-	-	-	-	-
Totaal nieuw	-	-	325.000	-	-
Totaal budget	-	-	325.000	-	-

NB.: In bovenstaande budgetraming zijn geen kosten opgenomen voor grondvererving

*) Investering in één extra wedstrijdveld en één extra trainingsveld van VV Hoeven maakt deel uit van de bekostigingsparagraaf van het verplaatsingsproject van Sportpark Hoeven.

***) Financieel niet meegenomen als extra investering. Bestemmingsplan technisch verwerkt vooruitlopend op eventueel toekomstige vraag.

¹³ Bij de realisatie van nieuwe complexen zal gereserveerd gaan worden voor renovaties.

11.2

ACTUALISERING NIEUWE ONDERHOUDSBIJDRAGE VOETBAL, KORFBAL, TENNIS EN HOCKEY

Voor de voetbal, korfbal, tennis en hockeyverenigingen moet een nieuwe onderhoudsbijdrage vanuit de gemeente vastgesteld worden. Op basis van dit budget en het bedrag dat de verenigingen normaliter aan huur moeten betalen, gaan de verenigingen het regulier en het jaarlijks onderhoud uitvoeren. Aangezien op dit moment niet meer alle verenigingen huur betalen, is gekeken naar de huurbedragen van voor de privatisering. Voor het uitrekenen van het bedrag dat de verenigingen van de gemeente overgedragen krijgen, is dit bedrag geïndexeerd naar 2010.

De renovatie van de velden en de gebouwen blijven een verantwoordelijkheid van de gemeente, voortvloeiend uit het voorwaardenscheppende beleid dat aan de gemeente is.

In onderstaand overzicht is weergegeven hoe de actualisatie van de onderhoudsbijdrage is uitgerekend voor het jaar 2010. Hierbij is als uitgangspunt gehanteerd dat:

- Dagelijks onderhoud tot de reguliere verplichting van de vereniging hoort.
- De vereniging heeft voor het jaarlijks onderhoud de onderhoudsbijdrage en het wegvallen van de huur beschikbaar.

Voetbal	Kosten/veld	Dekking van de kosten/veld
Gering-/dagelijks onderhoud	€ 2.500,-	
Groot-/jaarlijks onderhoud	€ 13.530,-	
Totale kosten/jaar	€ 16.030,-	
Totaal excl. gering-/dagelijks onderhoud	€ 13.530,-	
Huur ¹⁴		€ 2.067,-
Indexering naar 2010 (4% p.j.)	€ 548,-	
Onderhoudsbijdrage gemeente		€ 10.915,-
Totale dekking		€ 13.530

Korfbal	Kosten/veld	Dekking van de kosten/veld
Gering-/dagelijks onderhoud	€ 2.000,-	
Groot-/jaarlijks onderhoud	€ 6.500,-	
Totale kosten/jaar	€ 8.500,-	
Totaal excl. gering-/dagelijks onderhoud	€ 6.500,-	
Huur ¹⁵		€ 2.067,-
Indexering naar 2010 (4% p.j.)	€ 548,-	
Onderhoudsbijdrage gemeente		€ 3.885,-
Totale dekking		€ 6.500,-

¹⁴ Tarievenverordening sportvoorzieningen 2003-2004.

¹⁵ De hoogte van het huurbedrag is afgeleid uit het speeloppervlak van een voetbalveld.

Tennis	Kosten/2 banen	Dekking van de kosten/2 banen
Gering-/dagelijks onderhoud	€ 9.200,-	
Groot-/jaarlijks onderhoud	€ 3.100,-	
Totale kosten/jaar	€ 12.300,-	
Totaal excl. gering-/dagelijks onderhoud	€ 3.000,-	
Huur ¹⁶ (begroting 2010)		€ 2.467,-
Onderhoudsbijdrage gemeente		€ 633,-
Totale dekking		€ 3.000,-

ONDERHOUDSAFSPRAKEN ATLETIEK

Met de atletiekvereniging zijn aparte afspraken gemaakt ten aanzien van het onderhoud. Zo is afgesproken dat de atletiekvereniging voor het onderhoud van het 'middenveld' wat in het midden van de atletiekbaan is gelegen, een onderhoudsvergoeding krijgt vergelijkbaar met de onderhoudsvergoeding voor één voetbalveld. Dit betreft, na vaststelling van de bedragen door de raad, € 10.915,- (Raadsbesluit 23 april 2008). In een eerder genomen raadsbesluit is afgesproken dat het onderhoud aan de kunststof atletiekbaan voor rekening is van de vereniging.

ONDERHOUDSAFSPRAKEN HOCKEY

Met de hockeyvereniging zijn aparte afspraken gemaakt over het onderhoud aan het veld. Hiervoor is een bedrag ter beschikking gesteld van € 1.027,- (Raadsbesluit 27 april 2000).

11.3

TOTAAL BUDGET HALDERBERGE MEER IN BEWEGING

(bedragen in euro)

Resultaat	2010	2011	2012	2013	2014
Sportstimulering Nieuw	-	48.400	79.944	-	-
Sportaanbod Nieuw	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Sportvoorzieningen Bestaand	-	-	-	-	-
Sportnetwerk	-	-	-	-	-
Onderhoudsbijdrage en subsidies	228.403	237.539	247.041	256.922	267.199
Enmalige investering o.b.v. capaciteitsberekeningen	-	-	325.000	-	-
Totaal bestaand	156.441	156.441	156.441	156.441	156.441
Totaal nieuw	238.403	295.939	661.985	266.922	277.199
Totaal budget	81.962	139.498	505.544	110.481	120.758

Het College heeft besloten deel te nemen aan de impuls brede school, sport en cultuur in 2010 en daarna jaarlijks bij de kadernota verdere deelname te overwegen.

¹⁶ De begroting van Oudenbosch 2010.

BIJLAGE 1

Planningsnormen en capaciteitsberekeningen

HOCKEY**1. Hockey: Planningsnormen velden**

Hockey kan op drie soorten kunstgras worden gespeeld: volkunststof (met water besproeid), zand ingestrooid kunststof en zandkunststof composiet, die ieder hun eigen gebruiksaanpak vragen. Deze kunststofconstructies kennen geen bespelingsbeperking anders dan organisatorisch van aard.

De omvang van het wedstrijdgebruik van deze velden in de weekends wordt bepaald door de reglementsartikelen daaromtrent van de KNHB. Daarbij is de zaterdag gereserveerd voor al het jeugdhockey en de zondag voor het seniorenhockey. Competitiehockey voor senioren vindt derhalve reglementair niet plaats op de zaterdag.

Wanneer een vereniging naast kunstgrasvelden ook een of meerdere grasveld(en) c.q. grasstro(o)k(en) in gebruik heeft, ziet de tijdsduur (uitgaande van het fysieke deel van de warming-up en het uitlopen op gras) van een wedstrijd er als volgt uit:

warm-up (stick en bal)	10 minuten
twee speelhelften a 35 minuten	70 minuten
rust	10 minuten
totaal	90 minuten

Indien er buiten het kunstgraswedstrijdveld geen aanvullende mogelijkheden voor warming-up en cooling-down aanwezig zijn, zullen deze geheel op het wedstrijdveld plaats moeten vinden. In dat geval dient met een 10 minuten langere tijdsduur (100 minuten) voor wedstrijden rekening te worden gehouden.

Het wedstrijdgebruik kan als volgt worden omschreven:

Zaterdag

Op de zaterdag vangt de jongste jeugd aan met activiteiten. Veelal wordt de volgende organisatorische opzet gehanteerd:

- 09.30: wedstrijdreeksen jongste jeugd (3F-, 6E-, 8E en 8D-teams).
- Aansluitend, afhankelijk van het aantal wedstrijdreeksen, starten de wedstrijden van de elftallen (D-elftal jeugd t/m A-jeugd).
- De laatste wedstrijd dient aan te vangen voor 17.30 uur.

Zondag

De aanvangstijden van de standaardteams Dames en Heren zijn vastgesteld op respectievelijk 12.45 en 14.30 of 14.45 uur (het laatste tijdstip geldt enkel voor de heren hoofd en overgangsklasse). De volgende organisatorische opzet wordt veelal gehanteerd:

- 09.30 uur wedstrijdronde 1
- 11.00 uur wedstrijdronde 2

- 12.45 uur wedstrijdronde 3 (dames)
- 14.30 uur wedstrijdronde 4 (heren)
- 16.00 uur wedstrijdronde 5

De laatste wedstrijd dient aan te vangen voor 17.30 uur.

Rekening houdend met de tijdsduur van de wedstrijden voor de verschillende categorieën en het gebruik van het hele of een deel van het veld, is voor het hockey op een kunststofconstructie de volgende indeling gemaakt:

Competitiecategorie	Gebruiks-coëfficiënt
Heren senior	1,00
Jongens A, B, C en 11 D	1,00
dames senior	1,00
Meisjes A, B, C en 11 D	1,00
Jongens en meisjes 8D en 8 ^E	0,5
Jongens en meisjes 6 E	0,25
Jongens en meisjes F	0,125

Theoretisch is het mogelijk om uit te gaan van een planningsnorm van 24 normteams (ofwel een team met een gebruikscoëfficiënt van 1,0) per weekeinde zaterdag/zondag per kunststofwedstrijd veld; er van uitgaande dat er zowel op zaterdag als op zondag om 17.25 nog een wedstrijd kan worden gepland. Drie overwegingen geven echter aanleiding om van een meer genuanceerde planningsnorm uit te gaan:

- Het nagenoeg onmogelijk zijn een competitieooster op te stellen met elke week een gelijk aantal uit- en thuisspelende competitieteams.
- Er is vaak sprake van een onevenwichtige verdeling tussen junioren- en seniorenteams.
- Als gevolg van de soms voorkomende lange reistijden is het niet altijd mogelijk alle beschikbare aanvangstijden te benutten.

Planningsnorm kunststofconstructie wedstrijd velden

Gelet op bovengenoemde punten is het reëel uit te gaan van een planningsnorm van 9 normteams per veld, gerekend naar de weekenddag dat de meeste normteams van de velden gebruik maken. Hiermee rekening houdend geldt voor hockey op een kunststofconstructie de volgende planningsnorm:

De planningsnorm voor hockey op kunststofconstructies bedraagt voor de zaterdag (uitsluitend jeugdteams) negen normteams per veld. Voor de zondag (uitsluitend seniorenteams) bedraagt de planningsnorm voor hockey op kunststofconstructies eveneens negen normteams per veld.

Bij de bepaling van het aantal benodigde wedstrijd velden geldt de regel dat voor een meerbehoefte van 0,25 wedstrijd veld een volledig wedstrijd veld beschikbaar dient te zijn.

Ontwikkeling hockey

Het aantal leden van de hockeyclub neemt de laatste vijf jaar toe. Momenteel heeft de vereniging 233 leden (info: Website MHC Oudenbosch). Hiervan is 61% vrouw en 39% man.

Binnen de vereniging is wel een ontwikkeling aanwezig waarbij het aantal jongere leden (leeftijd 4-18 jaar) sterk toeneemt. Circa 75% (166 leden) van de leden is jonger dan 18 jaar. Uit onderzoek van de KNHB blijkt dat voor MHC Oudenbosch een potentieel en groei mogelijk is van in totaal 66 leden. Dit komt overeen met een groei van circa 30%.

Het Koninklijke Nederlands Hockey Bond (KNHB) heeft momenteel ruim 210.000 leden. De hockeysport heeft de laatste jaren te maken gehad met een sterke groei van gemiddeld 5%. De groei wordt veroorzaakt door een sterke groei bij de jeugd. Vooral het aantal meisjesleden is sterk toegenomen. Sinds 1998 is het aantal meisjes verdubbeld. De KNHB heeft in haar Strategische visie 2015 de ambitie aangegeven dat het aantal leden toeneemt tot 260.000 in 2015 (een toename van 30%).

2. Hockey: Aanbod en behoefte velden

Zie bijgevoegde capaciteitsberekening.

Resume Hockey			VRAAG		HUIDIG AANBOD	
Vereniging	Plaats	Type veld	Natuurgras	Kunstgras	Natuurgras	Kunstgras
MHC Oudenbosch	Oudenbosch	kunstgras	-	1	-	1
Totaal			-	1	-	1

Het huidige kunstgras hockeyveld is momenteel net voldoende. Mede gezien de sterke groei van de hockeysport op zowel landelijk als lokaal niveau is de aanleg van een tweede kunstgras hockeyveld op korte termijn gewenst.

NB: Competitiehockey op een natuurgras hockeyveld is niet langer meer toegestaan door de KNHB.

3. Hockey: Aanbod en behoefte kleedkamers

Bepalend voor de ruimte en de verdeling van de kleed/wasruimte is het aantal velden en de verhouding tussen de aantallen dames- en herenteams. Bij de aanwezigheid van 2 of meer velden zijn in principe per speelveld 2 kleedruimtes met per kleedruimte een oppervlak van ten minste 15 m² nodig, elk voorzien van een wasruimte met een oppervlak van circa 8 m². Dit komt dus neer op circa 50 m² kleed- en wasruimte per veld.

Door de toepassing van kunstgras moet rekening gehouden worden met een grotere kleedruimte. Op een kunstgrasveld kunnen meer wedstrijden per dag worden gespeeld dan op een natuurgrasveld. Hierdoor is de tijdsperiode tussen twee wedstrijden minimaal en zullen de spelers die het veld verlaten en de spelers die nog moeten spelen soms gelijktijdig van de kleedgelegenheid gebruik moeten maken.

Om dit probleem op te lossen zijn twee mogelijkheden voorhanden. Men kan overwegen om per kunstgrasveld 4 kleed/wasruimtes te realiseren met een grootte zoals hierboven is vermeld (totaal dus circa 100 m² kleed/wasruimte per veld).

Men kan ook per veld uitgaan van 2 grotere kleedvertrekken met een oppervlak van ten minste 25 m² elk, en 2 wasruimten met een oppervlak van ten minste 10 m² elk (totaal dus circa 70 m² kleed/wasruimte per veld).

In onderstaande tabel zijn de twee situaties weergegeven.

	Kleedkamer	Wasruimte	Subtotaal per kamer	Totaal per veld
4 kleedkamers per veld	Min. 15 m ²	8-10 m ²	25 m ²	100 m ²
2 kleedkamers per veld	Min. 25 m ²	Min. 10 m ²	35 m ²	70 m ²

Tabel: Benodigde oppervlakte hockey kleed-wasruimte

Bij trainingen met kleinere groepen kan vanuit het oogpunt van energieverbruik het gebruik van alleen grote kleed/wasruimtes echter nadelig zijn. Men zou daarbij bij kunstgrasvelden kunnen overwegen om 2 van de kleed/wasruimtes uit te voeren met het genoemde grotere oppervlak en de overige kleed/wasruimtes kleiner uit te voeren. De grotere ruimtes fungeren dan als wisselruimtes waarin meer elftallen gelijktijdig terecht kunnen.

De KNHB is in ieder geval van mening dat, in tegenstelling tot de meeste andere buitensporten, het niet noodzakelijk is dat aan de bezoekende elftallen elk een afzonderlijke kleed- en wasruimte ter beschikking wordt gesteld. Het is bij de hockeysport zeer goed mogelijk om meer elftallen gebruik te laten maken van één kleed/wasruimte.

KORFBAL

1. Korfbal: Planningsnormen velden

Planningsnorm natuurgras wedstrijdvelden

Veldkorfbal wordt gespeeld op een veld van 60 x 30 meter met een obstakelvrije uitloop van 2 meter rondom het speelveld. Omdat de bespeling van een korfbalveld zeer intensief is, met name rond de korven, moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid de velden in zijwaartse richting te kunnen verplaatsen. Uitgaande van de mogelijkheid een veld twee keer met 7,5 meter te verplaatsen bedraagt de bruto-maat van het veld 64 x 49 meter. Voor het bewerkstelligen van deze verschuivingen wordt met een losse belijning gewerkt. Wedstrijden van senioren- en juniorenteams (15 jaar en ouder) geven dezelfde belasting voor het speelveld. Wedstrijden van aspiranten (11 tot en met 14 jaar) en pupillenteams (8 tot en met 10 jaar) geven een minder zware belasting, zowel door de kortere wedstrijdduur als de lagere bespelingsintensiteit. Hierdoor kunnen niet alle teams als gelijkwaardig worden beoordeeld. Men heeft een seniorcompetitieteam (ook wel normteam genaamd) op een belastingscoëfficiënt van 1,0 gesteld en de overige teams afhankelijk van de door hen veroorzaakte gemiddelde bespelingschade, rekening houdend met de tijdsfactor, daaraan gerelateerd.

Competitiecategorie	Belastingscoëfficiënt
Senioren	1,0
Junioren	1,0
Aspiranten	0,625
Pupillen	0,4

Een kwalitatief goed aangelegd en goed onderhouden speelveld laat een bespeling van drie wedstrijden per week toe.

De planningsnorm voor korfbal op natuurgras bedraagt 6 normteams per weekeinde per speelveld met een bruto- maat van 64 x 49 meter.

Planningsnorm trainingsvelden

Voor trainingsvelden geldt dat de afmetingen van een trainingsveld, rekening houdend met de bespelingschade rond de korven, overeen dienen te komen met de bruto-afmetingen van een wedstrijdveld.

Uitgaande van gemiddelde omstandigheden en de aanwezigheid van een verlichtingsinstallatie kan als planningsnorm worden aangehouden: per drie wedstrijd velden één specifiek daartoe aangelegd en onderhouden trainingsveld met de afmetingen van bruto-speelveld. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen complexen met een, twee of drie wedstrijd velden. Voor de complexen met vier tot zes benodigde wedstrijd velden wordt uitgegaan van twee trainingsvelden met de afmetingen van een bruto-wedstrijd veld, etc.

Planningsnorm zandkunststof wedstrijdvelden

Een zandkunststof korfbalveld kent voor de korfbalsport geen beperking in de bespeling, anders dan een organisatorische beperking. Theoretisch kunnen op zaterdag op een zandkunststofveld zes en op zondag vijf senioren- of juniorenwedstrijden worden gespeeld. Een tweetal overwegingen geeft echter aanleiding om van een meer genuanceerde planningsnorm uit te gaan.:

- Het nagenoeg onmogelijk zijn een competitieooster op te stellen met elke week een gelijk aantal uit- en thuisspelende competitieteams.
- Er is vaak sprake van een onevenwichtige verdeling tussen de op zaterdag en op zondag gespeelde junioren- en seniorenwedstrijden bij verenigingen die zowel op zaterdag als zondag competitiewedstrijden spelen.

De planningsnorm voor korfbal op zandkunststofvelden is voor verenigingen die op uitsluitend op zaterdag spelen tien, en voor verenigingen die op zaterdag en zondag spelen achttien normteams per speelveld van 64 x 34 meter.

Indien een korfbalvereniging de beschikking heeft over een kunststofwedstrijdveld vervult dit tevens de functie van trainingsveld. Wanneer een vereniging over één kunststofveld kan beschikken, kan het, afhankelijk van de grootte van de aanvullende behoefte aan natuurgraswedstrijd velden en of de vereniging al dan niet uitsluitend op zaterdag haar competitiewedstrijden speelt, noodzakelijk zijn om nog van een natuurgrastrainingsveld gebruik te kunnen maken. Uitgaande van een vereniging die uitsluitend op zaterdag wedstrijden speelt en de aanwezigheid van één kunststofwedstrijd veld, dient bij een extra behoefte aan minstens twee natuurgraswedstrijd velden daarnaast een extra natuurgrastrainingsveld aangehouden te worden.

Uitgaande van een vereniging die zowel op zaterdag als op zondag wedstrijden speelt en de aanwezigheid van één kunststofwedstrijd veld, dient bij een extra behoefte aan een of meer natuurgraswedstrijd velden eveneens een extra natuurgrastrainingsveld te worden aangehouden.

Ontwikkeling korfbal

De korfbalvereniging Juliana heeft momenteel 188 leden. Het ledenaantal is de laatste jaren vrij stabiel want in 2005 waren er nog 181 leden. Het aantal junioren is ook vrij stabiel en is momenteel 60,6%.

De laatste jaren schommelt het ledenaantal van het KNKV rond de 100.000 verspreid over ruim 560 verenigingen. Het veldkorfbal werd tot 1987 gezien als belangrijkste vorm omdat bijna geen enkele club over een eigen sporthal beschikte. Inmiddels is de zaalcompetitie het meest prestigieus geworden en zijn er op het veld, afgezien van wat kleine competitieaanpassingen en het toenemend spelen op kunstgras, geen noemenswaardige ontwikkelingen te melden.

Het KNKV streeft in de periode van 2003 tot 2010 de volgende hoofddoelstellingen na:

- Groei en uitbouw van de korfbalsport.
- Ontwikkeling van sterke, ondernemende en maatschappelijk betrokken korfbalverenigingen
- Vergroting van de begrijpelijkheid, attractiviteit en uitstraling van de korfbalsport.
- Versterking van korfbal als topsport en mediasport.
- Vergroting van de flexibiliteit, slagvaardigheid en vraaggerichtheid van de bondsorganisatie.

2. Korfbal: Aanbod en behoefte velden

Zie bijgevoegde capaciteitsberekening.

Resume Korfbal		Type veld	VRAAG		HUIDIG AANBOD	
Vereniging	Plaats		Natuurgras	Kunstgras	Natuurgras	Kunstgras
Juliana	Oud Gastel	Natuurgras	1	1	1	-
Springfield	Hoeven	Natuurgras	1	1	1	-
Totaal			2	2	2	-

3. Korfbal: Aanbod en behoefte kleedkamers

Het KNKV heeft voorkeur voor minimaal 4 kleedkamers per veld in verband met het gemengde karakter van de sport.

Op basis van de capaciteitsberekeningen zijn er voor de twee verenigingen in totaal twee korfbal wedstrijdvelen nodig (natuurgras of kunstgras). Dit betekent dat er bij voorkeur in totaal acht kleedkamers beschikbaar dienen te zijn. In de situatie dat er per veld twee kleedkamers beschikbaar zijn dan gaat de voorkeur uit naar de aanleg van twee grotere kleedkamers per veld.

In onderstaande tabel zijn de twee situaties weergegeven.

	Aantal spelers	Kleedkamer	Wasruimte	Subtotaal	Totaal per veld
4 kleedkamers per veld	12	15 m2	5 m2	20 m2	80 m2
2 kleedkamers per veld	24	21 m2	10 m2	31 m2	124 m2

Tabel: Benodigde oppervlakte korfbal kleed-wasruimte

Resume Korfbal				Aantal *
Vereniging	Plaats	Type baan	Aantal velden	kleedkamers
Juliana	Oud Gastel	Gras	1	4
Springfield	Hoeven	Gras	1	2

* Opgave gemeente Halderberge

TENNIS

1. Tennis: Planningsnormen banen

De planningsnorm voor tennis wordt uitgedrukt in het aantal spelers per baan.

De norm, zoals deze is vastgesteld door de KNLTB bedraagt 50 - 70 spelers per baan.

De KNLTB norm is gebaseerd op een normaal verenigingsgebruik van de banen met tevens competitie- en toernooiactiviteiten.

Indien men de KNLTB planningsnorm overschrijdt, zullen de banen overbezet raken en komen de normale verenigingsactiviteiten in het gedrang.

Op banen, waar verlichting wordt aangebracht, kan de planningsnorm tot 90 spelers per baan worden opgevoerd.

De planningsnorm geldt voor alle baantypen!

Ontwikkeling tennis

OTC '34 heeft in mei 2009 545 leden waarvan 108 junioren (20%) en 437 senioren (80%).

Het aantal leden is afgelopen jaar met meer dan 10% toegenomen. Ten opzichte van 2005 is het aantal leden met 10% gedaald.

TC Pagnevaart heeft in de periode 2005-2009 een redelijk stabiel aantal leden variërend van rond de 440 tot 472 leden. Momenteel (november 2009) heeft de vereniging 462 leden. Het percentage junioren – senioren is de laatste jaren stabiel 35% - 65%.

Het ledenaantal van TV 't Keperke is sinds 2005 teruggelopen van 374 naar 332 in 2009. Van de 332 leden is 31% junior en 69% senior.

Ongeveer 60% van de tennissers in Nederland is lid van een KNLTB-vereniging.

Het ledenaantal is de afgelopen zeven jaar min of meer stabiel gebleven rond 700.000 leden en is daarmee de tweede sportbond in Nederland. Verschillen per leeftijdscategorie hebben zich wel voorgaan. Er is een groei te constateren in de leeftijdsgroep onder de 19 jaar (van 154.000 naar 167.000 leden) en de leeftijdsgroep boven de 60 jaar (van 62.000 naar 108.000 leden). Daar tegenover staat een daling van het aantal leden (van 492.000 naar 420.000) in de leeftijdsgroep 20 – 59 jaar. Hierbij moet worden aangetekend dat op lokaal niveau de lokale factoren sterk bepalend zijn voor de ledentalontwikkeling.

2. Tennis: Aanbod en behoefte banen

Zie bijgevoegde capaciteitsberekeningen

Resume Tennis		Type baan	VRAAG		HUIDIG AANBOD			Vershil
Vereniging	Plaats		Onverlicht	Verlicht	Onverlicht	Verlicht	Totaal	+/-
TC Bosschenhoofd	Bosschenhoofd	Gravel	-	4	-	4	4	0
OTC '34	Oudenbosch	Gravel	-	6	-	10	10	+4
TC Pagnevaart	Hoeven	Gravel	-	5	-	5	5	0
TV Stampersgat	Oud Gastel	Gravel	-	1	-	3	3	+2
TV 't Kèperke	Oud Gastel	Gravel	-	4	-	4	4	0
Totaal			3	18	4	26	30	+11

De meeste tennisverenigingen in de gemeente Halderberge hebben op basis van de normen een overschot aan tennisbanen. De verenigingen TC Pagnevaart en Oud Gastel hebben op basis van het aantal leden voldoende banen.

3. Tennis: Aanbod en behoefte kleedkamers

Normatieve ruimten

Kleed- wasruimten

Minimale normen kleed- wasruimten

Uitgangspunt: minimaal 1 kleedruimte voor dames en 1 kleedruimte voor heren

Aantal banen	Oppervlak
Kleedruimten	
Uitgangspunt	minimaal 1 kleedruimte voor dames en 1 kleedruimte voor heren
t/m 2 banen	minimaal 6 m2
t/m 4 banen	minimaal 8 m2
t/m 7 banen	minimaal 14 m2
8 banen en meer	minimaal 16 m2
Wasruimten	
Uitgangspunt	per kleedruimte een wasruimte
t/m 4 banen	minimaal 5 m2 (inclusief toilet en wastafel)
t/m 7 banen	minimaal 6 m2 (inclusief toilet en wastafel)
8 banen en meer	minimaal 8 m2 (inclusief toilet en wastafel)

Resume Tennis		Huidig	Huidig		Oppervlakte benodigd
Vereniging	Plaats	Type baan	Aantal banen	Aantal kleedkamers	
TC Bosschenhoofd	Bosschenhoofd	Gravel	4	2	Min. 16 m2
OTC '34	Oudenbosch	Gravel	10	2	Min. 16 m2
TC Pagnevaart	Hoeven	Gravel	5	2	Min. 8 m2
TV Stampersgat	Oud Gastel	Gravel	3	2	Min. 8 m2
TV 't Kèperke	Oud Gastel	Gravel	4	2	Min. 8 m2

VOETBAL

1. Planningsnormen voetbal

De behoeftebepaling voor (extra) speelcapaciteit wordt gebaseerd op een sinds 2006 door de KNVB en NOC*NSF gehanteerde planningsnorm. Met de VNG kon hierover géén overeenstemming worden bereikt.

Uitgangspunt bij het hanteren van de gehanteerde planningsnormen is dat de wedstrijd- en trainingsvelden voldoen aan de uitgangspunten zoals die door ISA Sport, KNVB en NOC*NSF in cultuurtechnische zin worden gehanteerd.

BELASTING VOETBALVELDEN

Er bestaat een groot verschil in de beschadiging van de grasmat als gevolg van een pupillenwedstrijd in vergelijking met de beschadiging als gevolg van een seniorenwedstrijd. Niet alleen duurt een pupillenwedstrijd veel korter dan een seniorenwedstrijd, ook is sprake van een aanzienlijk geringere belasting van de grasmat per speler. Hierdoor kunnen niet alle teams als gelijkwaardig worden beoordeeld. Men heeft een heren senior competitieteam (ook wel normteam genaamd) op een belastingcoëfficiënt van 1,0 gesteld en de overige teams afhankelijk van de door hen gemiddelde bespelingschade van een natuurgras wedstrijdveld, rekening houdend met de tijdsfactor, daaraan gerelateerd. (Bron: Sportaccom).

Planningsnorm natuurgras wedstrijdvelen

Voor voetbal geldt de volgende planningsnorm voor wedstrijdvelen:

ZATERDAG

De planningsnorm voor op zaterdag gespeelde wedstrijden bedraagt **5,5 normteams** per veld.

ZONDAG

De planningsnorm voor op zondag gespeelde wedstrijden bedraagt **5 normteams** per veld. Rekening houdend met de gemiddelde gebruikscapaciteit van een natuurgras wedstrijdveld mag het gesommeerde totaal normteams (zaterdag en zondag) niet meer dan **9 normteams** per veld bedragen.

Een volgens de richtlijnen vol gepland veld is feitelijk vol. Bij bepaling van het aantal benodigde wedstrijdvelen geldt daarom de regel dat voor een meerbehoefte van 0,25 wedstrijdveld een volledig wedstrijdveld beschikbaar dient te zijn.

Planningsnorm kunstgras wedstrijdvelen

Voor kunstgrasvelden geldt geen beperking in het gebruik anders dan een organisatorische beperking.

Indien op een kunstgrasveld een goedgekeurde wedstrijdveld lichtinstallatie (met een bedrijfswaarde van minimaal 150 lux) aanwezig is, kan de planningsnorm voor de op zaterdag gespeelde wedstrijden tot **6,5 normteams** per op dergelijke wijze verlicht veld worden opgevoerd.

Voor op zondag gespeelde wedstrijden kan de planningsnorm tot **6,0 normteams** per veld met wedstrijdverlichting worden opgevoerd.

Planningsnorm trainingsvelden

Voor trainingsvelden geldt dat de afmetingen van een trainingsveld overeen dienen te komen met de afmetingen van een wedstrijdveld (netto 100 x 64 meter). Bij de bepaling van het aantal benodigde trainingsvelden is het uitgangspunt dat de helft van het aantal normteams twee trainingen per week invult en de overige teams één training per week.

Vanwege maatschappelijke omstandigheden kan voor een vereniging die zowel op zaterdag als op zondag competitiewedstrijden speelt, het aantal mogelijke trainingsuren op maximaal 20 uur per week worden gesteld (verdeeld over vijf avonden in de week). Uitgaande van 40 trainingsweken betekent dit 800 trainingsuren per jaar. Vanuit sportmedische overwegingen kan het aantal trainingsuren op weekbasis voor een vereniging die uitsluitend op zaterdag speelt op 16 uur (vier avonden in de week en vrijdag rust) worden gesteld. (Bron: Sportaccom)

Voor verenigingen die uitsluitend hun competitiewedstrijden op de zaterdag spelen kan de volgende planningsnorm worden aangehouden:

Per 14 op zaterdag spelende normteams één specifiek daartoe aangelegd en onderhouden trainingsveld met de afmetingen van een standaard wedstrijdveld.

Voor voetbalverenigingen die hun competitiewedstrijden (evenwichtig) verdeeld over de zaterdag en zondag spelen kan de volgende planningsnorm worden aangehouden:

Per 17,5 verdeeld over de zaterdag en zondag spelende normteams één specifiek daartoe aangelegd en onderhouden trainingsveld met de afmetingen van een standaard wedstrijdveld.

Resumé planningsnormen voetbal

Tabel: Resumé planningsnormen

	Zaterdag	Zondag	Weekend
Wedstrijden			
▪ Natuurgras	5,5	5,0	9,0
▪ Kunstgras	6,5	6,0	-
Training	14,0	17,5	-

Ontwikkeling voetbal

SC Gastel heeft voor het seizoen 2008-2009 403 actieve leden. Het aantal actieve leden is volgens opgave van de vereniging sinds 2005 gestegen met 73. Een stijging van ruim 18%. De stijging is zowel bij de jeugd als bij de senioren te zien. Bij de jeugd is de toename mede veroorzaakt door de toename van het vrouwenvoetbal.

Het aantal voetballers in Nederland bedraagt in 2008 circa 1.150.000.

In vergelijking met het seizoen ervoor is in 2006/'07 een stijging gerealiseerd van meer dan 35.000 leden. De laatste 4 jaar is een grote groei te zien geweest van ruim 12% in de leeftijdscategorie van 5 tot 8 jaar. De ontwikkeling van vrouwen- en meisjesvoetbal is één van de speerpunten van de KNVB in het beleid voor de komende jaren.

Om de doelstelling van 1,4 miljoen leden in 2012 te realiseren (een toename van 25%), wordt behalve aan vrouwen- en meisjesvoetbal nadrukkelijk aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van (jeugd) futsal, straatvoetbal en programma's als 'Masters'. Steeds meer meisjes en vrouwen spelen georganiseerd voetbal. De animo van eerstgenoemde groep is niet vreemd aan het groeiende aantal jeugdleden. De hoeveelheid vrouwen blijft ook een stijgende lijn vertonen. Meisjes en vrouwen hebben de grens van 100.000 in 2008 overschreden. In 2008 staat de teller bijna op 108.000 (toename 10%).

2. Voetbal: Aanbod en behoefte velden

Zie bijgevoegde capaciteitsberekeningen.

Resume:

		HUIDIG			TOEKOMST		TOEKOMST		Verschil benodigd aantal natuurgrasvelden	
		A = opgave gemeente			WEDSTRIJD		TRAINING			
		B = opgave vereniging			Scenario					
Vereniging	Plaats	Wedstrijd	Training		Groei (60% thuis+10%)		Groei		wedstrijd	training
					60%+10%	Afgerond	+10%	Afgerond		
RKVV DEVO	Bosschenhoofd	2	A	1	1,7	2	0,8	1	0	0
VV Hoeven	Hoeven	2	B	1**	2,5	3	1,3	2	1	1
SC Gastel	Oud Gastel	3	B	2***	2,5	3	1,4	2	0	0
Victoria '03	Oudenbosch	2	B	2****	2,7	3	1,5	2	1	0
De Schutters	Stampersgat	2	A	1	1,4	2	0,5	1	0	0
Totaal		11		7	10,7	13	5,5	8	2	1

In de bijlage zijn per vereniging capaciteitsberekeningen opgesteld. Allereerst zijn er berekeningen uitgevoerd op basis van de huidige situatie. Omdat op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen een groei is te verwachten zijn berekeningen uitgevoerd waarbij is uitgegaan van een groei van 10% in een situatie waarbij 60% van de teams haar wedstrijden thuis speelt. Op basis hiervan is een tweetal extra natuurgras wedstrijd velden en 1 natuurgras trainingsveld benodigd.

3. Voetbal: Aanbod en behoefte kleedkamers

De KNVB en NOC*NSF zijn van mening dat twee kleedkamers per speelveld onvoldoende zijn om tot een vlotte doorstroming en effectieve benutting van de speelcapaciteit van een veld te komen.

In de praktijk moet over extra kleedruimte worden beschikt om bij het wisselen wachttijden of dubbele bezetting te voorkomen. Aanbevolen wordt per drie speelvelden over tenminste twee extra kleedkamers te kunnen beschikken. Ondanks extra kleedruimte treden in de praktijk situaties op waarbij het aantal kleedkamers niet toereikend is.

Ongunstige invloedsfactoren zijn:

- alle of de meeste wedstrijden op zaterdag;
- grote aantallen pupillenteams (4 pupillenteams per speelveld + ouders);
- een of meerdere damesteams (geen medegebruik mogelijk);
- korte wisseltijden tussen wedstrijden door intensief veldgebruik;
- grote leeftijdsverschillen tussen de teams;
- onvoldoende warmwater, etc.

Bij dit soort omstandigheden zal de kleedgelegenheid verder geoptimaliseerd moeten worden. Een optimale kleedkamersituatie wordt bereikt bij vier kleedkamers per speelveld. Ter informatie zijn hieronder de richtlijnen aangegeven zoals opgesteld door de KNVB (Bron: Voordat u gaat bouwen-KNVB).

NB: Met de VNG kon hierover géén overeenstemming worden bereikt.

Benodigde aantal kleedlokalen		
KNVB (minimaal) (NOC*NSF)		
Benodigde (wedstrijd) speelvelden	Minimum aantal kleedlokalen	
	Basis	Aanvullend
1 t/m 3	Twee per veld	Twee
4 t/m 6	Twee per veld	Vier
7 t/m 9	Twee per veld	Zes
KNVB (optimaal)		
Benodigde (wedstrijd) speelvelden	Vier per veld	
VNG		
Benodigde (wedstrijd) speelvelden	Twee per veld	

Alle vijf de voetbalverenigingen in de gemeente Halderberge hebben minimaal 1 vrouwenteam in competitie. Daartoe is het vanuit het oogpunt van de KNVB noodzakelijk dat er in ieder geval 1 set extra kleedkamers aanwezig is. Dit komt overeen met de norm KNVB Minimaal (NOC*NSF).

De gemeente Halderberge gaat in haar beleid uit van de KNVB Minimaal (NOC*NSF) richtlijn.

De volgende tabel geeft een overzicht van aanbod en behoefte van kleedkamers voor de verschillende verenigingen op basis van de verschillende normen.

Aanbod en behoefte van kleedkamers voetbalverenigingen in 2009

Vereniging	Plaats	HUIDIG		TOEKOMST	Behoefte		
		Vraag Aantal wedstrijd- velden	Aanbod Huidig aantal (opgave gm) Kleedkamers		Vraag Aantal wedstrijd- velden	VNG	KNVB Minimaal (NOC*NSF)
RKVV DEVO	Bosschenhoofd	2	4+container	2	4	6	8
VV Hoeven	Hoeven	2	6 wedstrijd 2 bij training	3	6	8	12
SC Gastel	Oud Gastel	3	10	3	6	8	12
Victoria '03	Oudenbosch	2	8	3	6	8	12
De Schutters	Stampersgat	2	4	2	4	6	8
Totaal		11	32+container	13	26	36	52
Verschil t.o.v. normen					+6	-4	-20

Op basis van een doorrekening van het toekomstige aantal wedstrijdvelden zijn er in totaal op termijn een viertal kleedkamers benodigd als uitgegaan wordt van de KNVB Minimaal (NOC*NSF). Per vereniging dient te worden bekeken in hoeverre aanpassing van het aantal kleedkamers noodzakelijk is.

BIJLAGE 2

Verslag workshop 28 september 2009

Welkom

Wethouder J. van Hoek verwelkomt een ieder waaronder ook de aanwezige raadsleden. Hij adviseert de aanwezigen om de kans waar te nemen inbreng te leveren voor de actualisering van het sportbeleid en wenst een ieder daarbij veel succes.

Korte samenvatting interview wethouder

De bijeenkomst wordt geopend met een interview met wethouder J. van Hoek. Wethouder J. van Hoek geeft aan, dat de tijd niet stil staat en de bevolkingsopbouw aan verandering onderhevig is. Vanavond zijn met name trends op sportgebied aan de orde en eventuele vernieuwingen/ verbeteringen van de accommodaties. Het betreft een interactief proces met uiteindelijk een sportnota als input voor onder andere beleidsplannen na de verkiezingen.

Avondprogramma

Na een korte uitleg over de avond die gaat over de visie en hoofdlijnen van het sportbeleid voor de komende jaren en niet over de details en individuele situaties, is vanuit de aanwezigen nog het volgende naar voren gebracht:

- De binnensport verdient meer aandacht; het merendeel van de onderwerpen gaat uit naar buitensport.
- Beleidsplannen van de sportbonden dienen mee te wegen bij de formulering van het beleid.
- Doorberekenen van zaken in casu een financiële paragraaf is onontbeerlijk.

Wethouder J. van Hoek reageert op de reacties, met het refereren aan diverse bronnen van waaruit middelen kunnen worden aangewend. Als voorbeeld noemt hij de gelden vanuit de gebiedsvisies, de gelden die het rijk beschikbaar stelt voor de combinatiefunctionaris(sen) en dergelijke.

Tot slot wordt vanuit de aanwezigen nog gewezen op het belang van het kijken over de gemeentegrenzen heen, onderlinge kruisbestuiving en samenwerking met de regio zijn zaken die aandacht vragen.

Beoordeling kansen en bedreigingen

Na prioritering van ontwikkelingen is in groepen gediscussieerd over een zestal stellingen waarvan op de volgende pagina's de reacties per groep zijn weergegeven.

Posters met daarop de ontwikkelingen zijn als uitgangspunt gebruikt. De verenigingen hebben doormiddel van stickers de meeste stickers geplakt op: (van hoog naar laag) Vervolgens zijn de aanwezigen in groepen van vier verdeeld en hebben zij elke ontwikkeling verder uitgewerkt. De score staat in de kolom kans of bedreiging. De uitwerking is hieronder weergegeven.

Nr.	Ontwikkeling	Kans	Bedreiging
1	Vergrijzing en krimp Staat het ledenaantal onder druk de komende jaren?		4
2	Het steeds groter aantal senioren en allochtonen beweegt te weinig. (3)	12	
3	Professionalisering van de sportvereniging door de inzet van combinatiefunctionarissen (2)	22	
4	Leefbaarheid kernen onder druk door afname ledental sportclubs.		4
5	Sport steeds diverser: verenigingen moeten vernieuwen, de opkomst fitness en ongeorganiseerde sport (4)	9	
6	Door toepassing van nieuwe sportconstructies komt ruimte vrij voor andere functies (bijvoorbeeld woningbouw)		6
7	Van mono- naar multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties (4)	9	
8	Verenigingen zijn in toenemende mate verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de eigen accommodatie (1)		29
9	Landelijke normen en richtlijnen voor sportaccommodaties garanderen een goed sportaanbod	4	

8. Verenigingen zijn in toenemende mate verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de eigen accommodatie. (1 = hoogste score)

Reacties groep 1 t/m 4:

- onderhoud tegenover tariefstelling;
- combinatiefunctionaris positief;
- duidelijk opnemen in beleid;
- niet iemand die zelf meewerkt;
- bedreiging: geen deskundig onderhoud – veel kosten, terugloop vrijwilligers;
- onderhoudsbijdrage niet geïndexeerd;
- budget verenigingen niet toereikend;
- onderhoudsbijdrage aanpassen;
- ondersteuning in uitbaten accommodatie;
- meer financiële middelen (BTW en indexering onderhoudsbijdrage);
- meer betrokkenheid vanuit gemeente en verenigingen;
- meer kennis bij ambtenaren;
- verdere professionalisering verenigingen (stimuleren vanuit de gemeente);
- jaarlijkse schouw MET DE VERENIGING;
- helderheid en duidelijkheid rechten en plichten;

3. Professionalisering van de sportvereniging door de inzet van combinatiefunctionarissen (2 =)

Reacties groep 1 t/m 4:

- Voldoende professionele ondersteuning (bonden) aanwezig;
- vrijwilligers zijn minder;
- professioneel onderhoud (kunstgras, gravel)
- geen reserves op te bouwen voor groot onderhoud;

- pure bezuiniging;
- gemeente is verantwoordelijk voor 'sport';
- uitgangspunten nulmeting zijn verkeer;
- ARBO-eisen;
- kosten voor het onderhoud zijn steeds hoger;
- iedere vereniging heeft verschillende uitgangspunten (eigendom, huur);
- wenselijk in gesprek met verenigingen
- faciliteren
- proces/planning;
- duidelijkheid

2. Het steeds groter aantal senioren en allochtonen beweegt te weinig (3 =)

Reacties groep 1 t/m 4:

- Type sport aanpassen (wanderverenigingen, jeu de boules);
- moeilijk om senioren binnen de vereniging te behouden;
- allochtonen, moeizaam geen suggesties;
- gemeente – (fysieke) ondersteuning in promotie verenigingen
- bonus;
- introductiepremie;
- bekendheid subsidiemogelijkheden;

5. Sport steeds diverser: verenigingen moeten vernieuwen, de opkomst fitness en ongeorganiseerde sport (4 =)

Reacties groep 1 t/m 4:

- Lastig of geen vernieuwing bij traditionele teamsport;
- faciliteren, segmenteren;
- consumerende leden, gezelligheid;
- naast de sport, andere dingen organiseren;
- damesvoetbal;
- playground/tennis;
- voor kleine verenigingen (Halderberge) bedreiging ivm vrijwilligers
- integreren van nieuwe sponsor in bestaande accommodaties;
- synergie;
- gezamenlijke sportclub per kern;

7. Van mono- naar multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties (4 =)

Reacties groep 1 t/m 4:

- kunstgrasvelden voor diverse sporten bv. Korfbal, voetbal, tennis;
- een bestuur voor verschillende verenigingen;
- een sporthal voor verschillende verenigingen (bv. Een kantine, kleedruimte, parkeerplaatsen)
- buitenschoolse opvang;
- scholen

9. Landelijke normen en richtlijnen voor sportaccommodaties garanderen een goed sportaanbod (5 =)

Reacties groep 1 t/m 4:

Wordt gegarandeerd door verenigingen
Kunnen als knelpunt worden ervaren.

Tijdens de bijeenkomst hebben de aanwezigen nog de mogelijkheid gehad om door middel van 'rode' en 'groene' kaarten Tips en Tops te geven voor de gemeente. In het onderstaande overzicht zijn alle reacties verzameld welke hebben geleid tot een vervolgbijeenkomst met de buitensportverenigingen. De tips en tops zijn zoveel mogelijk verwerkt in onderliggende nota na overleg met de gemeente.

Sportvereniging	Tips/Tops (kansen gemeente)	Opmerking
VV Hoeven	Opnemen in beleidsplan: <ul style="list-style-type: none"> Doelstellingen; Actielijsten; Deadlines. 	Oftwel: uit het totaal moet daadkracht stralen. <ul style="list-style-type: none"> Opnemen bonusregeling (aantal jeugd/gehandicapten/allochtone leden) Sportaccommodaties per kern behouden.
Vereniging onbekend	Meer duidelijkheid formulieren/snelheid van handelen	Deadlines, Geen wazige uitspraken, Niet denken maar doen, teveel wisselingen.
TCB	<ul style="list-style-type: none"> Tijdig anticiperen op veranderingen en verenigingen niet de dupe laten zijn van planologische wijzigingen (eerst het een regelen, dan plannen maken) Vertrouwen wekken bij verenigingen c.q. inwoners door de toekomst van de verenigingen serieus te nemen! Multifunctioneel park per kern! Een bestuur, goed contact met de gemeente, herkenbaarheid inwoners, lagere drempel, lagere kosten.	
Daphnia Streekzwemclub	Zorg dat het schoolzwemmen weer terugkomt. Onbekend maakt onbemind	
TC Pagnevaart	<ul style="list-style-type: none"> Daadkracht gemeente moet hoger! Zet brede school naast sportverenigingen en nieuwe sporthal. Dit geeft mooie kansen voor jeugd/sport/ kinderopvang etc.; Communicatie gemeente<->verenigingen moet veel beter; Verenigingen in de buurt van de kern ivm veiligheid; Duidelijkheid over verantwoordelijkheid tussen gemeente en vereniging. 	
De Schutters	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente moet zorgdragen voor voldoende financiële middelen. Sport in de gemeente kost geld. Vooraf afspraken nakomen binnen redelijke termijnen. 	De raad heeft aangegeven de knelpunten weg te nemen bij de accommodaties. Gevolgen: Een duur rapport, nogmaals een rondgang met rapportage door ambtenaren. Resultaat: er is nog niks gebeurd.
Tennisvereniging 't Keperke, Oud Gastel	De langzame besluitvorming ten aanzien van wel/niet uitplaatsen van het park van de gemeente maakt ons laks, zie de uitvoering van groot onderhoud/vervanging baanoppervlakken.	
EHBV-Oudenbosch	<ul style="list-style-type: none"> Gemeentelijke ondersteuning bij het meer bekendheid geven van de bowlsport; Hulp bij ledenwerving. 	Subsidiebeleid niet veranderen in de vorm van minder. Wij hebben de subsidie namelijk hard nodig (dus liever meer)
KV Juliana	Kunstgras> minder ruimte en onderhoud	
Vice Versa 51	<ul style="list-style-type: none"> Veilige toegangsweg naast het sportpark (veel 	

	verbeterd met cameratoezicht); <ul style="list-style-type: none"> ▪ Reanimatieapparatuur op het sportpark Albano in combinatie met bv. Hockey en AVO (het gemis is on reeds opgebroken). In combinatie met opleidingen per vereniging voor bediening. 	
--	--	--

Afsluiting/ interview wethouder J. van Hoek

Van het afsluitende interview met wethouder J. van Hoek wordt het volgende aangehaald. Wethouder J. van Hoek is van mening, dat de verenigingen goed gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om zaken naar voren te brengen die van belang zijn voor de actualisering van het beleid. Daarbij behoren ook de kritische noten die hij heeft gehoord. De gestelde vragen/ opmerkingen bij het onderwerp gebiedsvisies vindt hij terecht. De onzekerheid in deze aangelegenheid is voor de verenigingen frustrerend. Hij hoopt snel duidelijkheid te kunnen geven. Hij heeft veel meningen gehoord die duiden op betrokkenheid bij het onderwerp. De gevraagde aandacht voor promotie vanuit de boulers beantwoordt hij met het advies om contact op te nemen met de ouderenbonden. Met de buitensport en eventueel andere verenigingen die een gemeenschappelijk probleem of problemen hebben worden nog afzonderlijke gesprekken gevoerd. Tot slot geeft wethouder J. van Hoek aan dat alle ideeën worden uitgewerkt met een plaats in de sportnota. Het is de bedoeling om de sportnota in januari/ februari te presenteren.

Nadat vanuit ARCADIS is aangegeven dat de verenigingen zelf ook verantwoordelijk zijn en zich derhalve proactief dienen op te stellen naar gemeente toe sluit wethouder J. van Hoek de bijeenkomst onder dankzegging van eenieders inbreng.

BIJLAGE 3

Verslag workshop 25 november 2009

Deze avond was een brainstormbijeenkomst actualisering sportnota. Hierbij zijn op verzoek van de gemeente alleen de buitensportverenigingen uitgenodigd.

Aanwezig:

SC Gastel: de heer A. Doomen

TC Pagnevaart: de heer F. Embregts en de heer F. de Koster

TC Oudenbosch: de heer A. Wijnen

KV Juliana: de heer R. Voorbraak en de heer P. Paulussen

TV 't Kèperke: de heer J. van Sprundel en de heer A. Timmermans

VV Hoeven: de heer A. Bakx en de heer R. van Roon

VV Victoria'03: de heer W. de Ridder

Afwezig:

KV Springfield

VV Devo

VV De Schutters

TC Bosschenhoofd

MHC Oudenbosch

TC Stampersgat

Welkom

De heer J. Ebbeng van Arcadis heet een ieder welkom en geeft aan de hand van sheets een korte uiteenzetting van de bedoeling van de avond.

Na een korte terugblik op de workshop van 28 september jl. staat hedenavond het voorzieningenniveau ter discussie. Het betreft met name de planningsnormen waaronder het aanbod en de behoefte aan velden/banen, het aanbod en behoefte aan kleedkamers en de onderhoudsbijdrage. Verder is er de mogelijkheid om nog overige onderwerpen ter discussie te stellen.

Discussiegroepen

Nadat de aanwezigen in twee groepen zijn verdeeld is gediscussieerd over de planningsnorm en de onderhoudsbijdrage van de voetbal en de korfbal onderscheidenlijk over de planningsnorm en de onderhoudsbijdrage van de tennis.

Voorts is gediscussieerd over kunstgras en kunstbanen, verplaatsing van voorzieningen, multifunctioneel gebruik van voorzieningen, nieuwbouw of sanering en samenwerking met maatschappelijke partners.

Terugkoppeling per groep**Voetbal:**

Er is een toelichting gegeven op de planningsnormen zoals die door NOC*NSF en de KNVB worden gehanteerd. De aanwezige verenigingen gaan hiermee akkoord. Afgesproken is dat de gegevens voor seizoen 2009-2010 aanvullend worden geactualiseerd. VV Hoeven geeft aan dat er een wachtlijst is waaruit twee F-pupillenteams kunnen worden samengesteld.

Ten aanzien van de trainingen geven de verenigingen aan dat veelal maar een viertal trainingsavonden gepland kunnen worden in verband met het krijgen van voldoende trainers.

Voor wat betreft het aantal kleedkamers per wedstrijdveld is een groot verschil per vereniging waar te nemen. Doordat vrijwel alle verenigingen over dames- meisjesteams beschikken is het aantal kleedkamers bij toepassing van de VNG norm niet voldoende. De voorkeur gaat uit naar KNVB Optimaal maar de verenigingen begrijpen dat dit niet haalbaar is. De verenigingen kunnen instemmen met toepassing van de KNVB Minimaal norm waarbij per vereniging moet worden gekeken naar diversifiëren van de omvang van de kleedkamers en het toepassen van kleedlockers.

Over de huidige onderhoudsbijdrage is veel onduidelijkheid. Momenteel bedraagt de onderhoudsbijdrage per veld € 8.168,-. De onderhoudsbijdrage is al jaren niet geactualiseerd. Door inzet van vrijwilligers en slim werken kunnen de velden met minimale middelen onderhouden worden. Het aantal velden is bepalend en niet de daadwerkelijke oppervlakte van een sportveld. Volgens de verenigingen moet uit de onderhoudsbijdrage al het onderhoud (velden en kleedaccommodatie) en de renovaties betaald worden. De gemeente geeft aan dat er voor een bijdrage in de renovaties een beroep op haar gedaan kan worden. Dit is niet helder. Zowel de hoogte van de onderhoudsbijdrage als de opbouw dient te worden aangepast naar de landelijke richtbedragen.

Korfbal:

De gepresenteerde planningsnorm voor de velden is akkoord. Conform de capaciteitsberekening heeft KV Juliana voldoende aan 1 natuurgrasveld voor wedstrijden en 1 natuurgrasveld voor trainingen of 1 kunstgrasveld voor zowel wedstrijden als trainingen. KV Juliana geeft aan dat trainingen alleen op dinsdag en donderdag gepland worden (ivm beschikbaarheid trainers). Hierdoor is het niet organisatorisch mogelijk om alle trainingen op 1 veld te plannen. Aangegeven wordt dat vrijwel alle omliggende korfbalverenigingen over een kunstgrasveld beschikken.

Voor KV Juliana zijn er twee opties mogelijk:

- handhaven huidige situatie in gras.
- Aanleg kunstgrasveld en handhaven grasdeel ter plaatse van huidige situatie.

KV Juliana heeft de beschikking over 4 kleedkamers die niet aan de normen voldoen maar in de praktijk wel goed werken.

Tennis:

De aanwezige verenigingen kunnen instemmen met de gehanteerde planningsnorm voor de banen. Tijdens het overleg blijkt dat het opgegeven aantal en type banen niet overeenkomt met wat door de gemeente is doorgegeven. NB: Bij de Oudenboscsche Tennis Club zijn in eigen beheer een viertal kunstgras tennisbanen aangelegd.

De capaciteitsberekeningen worden doorgenomen waarbij de ledenaantal geactualiseerd worden naar de huidige stand van zaken.

TC Pagnevaart heeft de wens voor de aanleg van een zesde baan en een ruimtereservering voor een zevende baan.

TV 't Keperke heeft de wens om een minitennisbaan of een tennisbaan aan te leggen (in ruimtereservering rekening mee houden).

Alle verenigingen hebben de wens om kunstgrasbanen aan te leggen. Door toepassing van kunstgras is een ledentoeename van 18-20% mogelijk (Bron: KNLTB).

In zijn algemeenheid is er veel onduidelijkheid over waar de verenigingen over een aantal jaren gelegen zullen zijn.

De planningsnorm voor de kleedkamers is helder en akkoord. De verenigingen beschikken allemaal over een tweetal kleedkamers. De oppervlakten zijn niet bekend.

De huidige onderhoudsbijdrage bedraagt € 232,50 per baan. De verenigingen geven aan dat hieruit al het onderhoud (dus inclusief verhardingen, groenvoorzieningen, lichtmasten, kleedkamers maar ook het dagelijks onderhoud e.d.) moet worden bekostigd. De opbouw van de onderhoudsbijdrage dient inzichtelijk te worden gemaakt en geactualiseerd. De verenigingen zijn niet op de hoogte van het feit dat voor men voor een bijdrage in de renovaties een beroep kan doen op de gemeente.

Tot slot

Alvorens de bijeenkomst te beëindigen deelt wethouder J. van Hoek mee dat de nota in de raad van februari aan de orde wordt gesteld. De nota betreft de input voor de nieuwe raad die uiteindelijk de budgetten beschikbaar moet stellen.

Niets meer aan de orde zijnde bedankt hij een ieder voor zijn inbreng en sluit de bijeenkomst.

BIJLAGE 4

Beschrijving onderhoudswerkzaamheden

In onderstaand overzicht is een beschrijving gegeven van de werkzaamheden die vallen onder het dagelijks-, wekelijks en jaarlijks groot onderhoud. Deze opdeling is beoogd om het verschil in de mate van voorkomen/uitvoeren aan te geven en niet zozeer dat de betreffende werkzaamheden iedere dag cq iedere week uitgevoerd moeten worden.

Hockey (zand ingestrooid)

Gering-/dagelijks onderhoud

- Zwerfvuil verwijderen;
- Blad verwijderen;
- Prullenbakken legen;
- Mos- en onkruidbestrijding;

Groot-/jaarlijks onderhoud

- Herstellen speelschade;
- Onderhoud ballenvangers en veldafscheiding;
- Specialistisch onderhoud (reinigen zand);
- Aanvullen instrooizand;
- Onderhouden speelveldverharding;

Korfbal

Gering-/dagelijks onderhoud

- Zwerfvuil verwijderen;
- Blad verwijderen;
- Prullenbakken legen;
- Mollen bestrijding.
- Speelschade herstellen;
- Maaien;
- Randen maaien;
- Bemesten;
- Prikrollen;
- Rollen;

Groot-/jaarlijks onderhoud

- Bezanden;
- Vertidraineren;
- Verticuteren;
- Slepen;
- Onkruidbestrijding;
- Uitvullen met teelaarde;
- Herstellen doelgebieden;
- Doorzaaien;
- Doorspuiten drainage en reinigen putten (1x/2 jaar);
- Bemestingsonderzoek (1x/2 jaar).
- Beregenen;

Tennis (gravelbanen)Gering-/dagelijks onderhoud

- Zwerfvuil verwijderen;
- Blad verwijderen;
- Prullenbakken legen;
- Besproeien banen;
- Verwijderen plassen;
- Vegen banen;
- Mos- en onkruidbestrijding;
- Onderhoud hekwerk tenniskooi;

Groot-/jaarlijks onderhoud

- Uitvullen kleine oneffenheden/aanvullen gravel;
- Aanvullen, uitvlakken, verdichten topklaag en aanbrengen belijning (speelklaar maken)
- Verwijderen belijning;
- Herstellen schade aan net;

VoetbalGering-/dagelijks onderhoud

- Zwerfvuil verwijderen;
- Blad verwijderen;
- Prullenbakken legen;
- Aanbrengen/herstellen belijning;
- Mollen bestrijding.

Groot-/jaarlijks onderhoud

- Speelschade herstellen;
- Maaien;
- Randen maaien;
- Bemesten;
- Prikrollen;
- Rollen;
- Beregenen;

- Bezanden;
- Vertidraineren;
- Verticuteren;
- Slepen;
- Onkruidbestrijding;
- Uitvullen met teelaarde;
- Herstellen doelgebieden;
- Doorzaaien;
- Doorspuiten drainage en reinigen putten (1x/2 jaar);
- Bemestingsonderzoek (1x/2 jaar).

Atletiekbaan

Gering-/dagelijks onderhoud

- Zwerfvuil verwijderen;
- Blad verwijderen;
- Prullenbakken legen;
- Mos- en onkruidbestrijding;

Groot-/jaarlijks onderhoud

- Goten controleren op doorvoer en lekkage;
- Controle op beschadigingen toplaag en aansluitingen op goten;
- Droge reiniging met een rolbezem (minimaal 2x/jaar);
- Natte reiniging met hoge druk-, zuigmachine (1x/jaar);
- Reinigen goten;

BIJLAGE 5

Beschrijving renovatietypen en beschrijving

Toplaagrenovatie natuurgras voetbal (9 cm zand)

1 x 15-20 jaar, standaard veld is 7776 m².

- Verwijderen obstakels als doelen e.d. en deze later weer terug plaatsen;
- Doodspuiten van de grasmatt;
- Na de benodigde wachttijd pulverfrezen van de grasmatt;
- Spittfrezen van de grasmatt, bewerkingsdiepte 0,25 m;
- Egaliseren van het veld frezen (lelyfrees of pennefrees);
- Leveren en aanbrengen van 1ste laag verschralingszand, laagdikte 6 cm;
- Leveren en aanbrengen van voorraadbemesting;
- Aanrijden en naprofileren van het veld;
- Leveren en aanbrengen van 2^e laag verschralingszand, laagdikte 3 cm;
- Leveren en aanbrengen van voorraadbemesting;
- Homogeen inwerken van verschralingszand;
- Aanrijden en naprofileren van het veld;
- Zaaiklaar maken van het veld;
- Aanbrengen van startbemesting;
- Inzaaien van het veld;
- Rollen van het veld na opkomst van het gras;
- Nieuwe (leun)hekwerk aanbrengen en bestaande verwijderen

De laagdikte van het verschralingszand dient in overleg met de opdrachtgever en aannemer vastgesteld te worden en zal per locatie moeten worden beoordeeld.

Toplaagrenovatie natuurgras voetbal inclusief drainage (9 cm zand)

1 x 15-20 jaar, standaard veld is 7776 m².

- Verwijderen obstakels als doelen e.d. en deze later weer terug plaatsen;
- Doodspuiten van de grasmatt;
- Na de benodigde wachttijd pulverfreen van de grasmatt;
- Spittfreen van de grasmatt, bewerkingsdiepte 0,25 m;
- Egaliseren van het veld frezen (lelyfrees of pennefrees);
- Aanbrengen drainage;
- Leveren en aanbrengen van 1ste laag verschralingszand, laagdikte 6 cm;
- Leveren en aanbrengen van voorraadbemesting;
- Aanrijden en naprofileren van het veld;
- Leveren en aanbrengen van 2^e laag verschralingszand, laagdikte 3 cm;
- Leveren en aanbrengen van voorraadbemesting;
- Homogeen inwerken van verschralingszand;
- Aanrijden en naprofileren van het veld;
- Zaaiklaar maken van het veld;
- Aanbrengen van startbemesting;
- Inzaaien van het veld;
- Rollen van het veld na opkomst van het gras;
- Nieuwe (leun)hekwerk aanbrengen en bestaande verwijderen.
- 3 keer maaien na aanleg door de aannemer die renovatie heeft uitgevoerd.

De laagdikte van het verschralingszand dient in overleg met de opdrachtgever en aannemer vastgesteld te worden en zal per locatie moeten worden beoordeeld.

Vervangen zandingestrooid hockeyveld

1 x 10 jaar

- Hekwerken opnemen en herplaatsen;
- Bestaande kunstgrasmatten en geotextiel opnemen en afvoeren;
- Indien bestaande sporttechnische laag niet voldoet aan de normen van NOC*NSF, de aanwezige fundering ontgraven, aparte offerte;
- Indien het zand van het bestaande zandbed niet voldoet aan de normen van NOC*NSF, het zand ontgraven en afvoeren:
 - het vrijgekomen zandbed egaliseren;
 - het zandbed aanvullen met een laag zand;
 - het zandbed egaliseren, verdichten en profileren;
 - aparte offerte.
- Drainage doorspuiten;
- Indien sporttechnische laag is afgegraven en afgevoerd, nieuwe sporttechnische laag aanbrengen aparte offerte;
- De bestaande sporttechnische laag wordt opnieuw geëgaliseerd en zuiver horizontaal afgewerkt. Zonodig wordt er afgestrooid met lava 1- 4 mm;
- Op de afgewerkte sporttechnische laag een kunstgrasconstructie aanbrengen;
- Nieuwe (leun)hekwerk aanbrengen en bestaande verwijderen;

Toplaagrenovatie korfbalveld inclusief drainage (9 cm zand)

1 x 15-20 jaar, standaard veld is 2176 m².

- Verwijderen obstakels als doelen e.d. en deze later weer terug plaatsen;
- Doodspuiten van de grasmat;
- Na de benodigde wachttijd pulverfrezes van de grasmat;
- Spittfrezes van de grasmat, bewerkingsdiepte 0,25 m;
- Egaliseren van het veld frezen (lelyfrees of pennefrees);
- Aanbrengen drainage;
- Leveren en aanbrengen van 1ste laag verschralingszand, laagdikte 6 cm;
- Leveren en aanbrengen van voorraadbemesting;
- Aanrijden en naprofileren van het veld;
- Leveren en aanbrengen van 2^e laag verschralingszand, laagdikte 3 cm;
- Leveren en aanbrengen van voorraadbemesting;
- Homogeen inwerken van verschralingszand;
- Aanrijden en naprofileren van het veld;
- Zaaiklaar maken van het veld;
- Aanbrengen van startbemesting;
- Inzaaien van het veld;
- Rollen van het veld na opkomst van het gras;
- Indien slecht, nieuw (leun)hekwerk aanbrengen en bestaande verwijderen;

Toplaagrenovatie tennisbaan (1 kooi van twee banen)

- Hekwerken opnemen en herplaatsen;
- Bestaande gravel opnemen en afvoeren;
- Indien bestaande sporttechnische laag niet voldoet aan de normen van NOC*NSF, de aanwezige fundering ontgraven,;
- Indien het zand van het bestaande zandbed niet voldoet aan de normen van NOC*NSF, het zand ontgraven en afvoeren:
 - het vrijgekomen zandbed egaliseren;
 - het zandbed aanvullen met een laag zand;
 - het zandbed egaliseren, verdichten en profileren;
- Drainage doorspuiten;
- Indien sporttechnische laag is afgegraven en afgevoerd, nieuwe sporttechnische laag aanbrengen;
- De bestaande sporttechnische laag wordt opnieuw geëgaliseerd en zuiver horizontaal afgewerkt. Zonodig wordt er afgestrooid met lava 1- 4 mm;
- Op de afgewerkte sporttechnische laag gravel aanbrengen;
- Indien slecht, nieuw (leun)hekwerk aanbrengen en bestaande verwijderen;

Colofon HALDERBERGE IN BEWEGING**OPDRACHTGEVER:**

GEMEENTE HALDERBERGE

STATUS:

Definitief

AUTEURS:

Mevrouw S. Dikmans
De heer W. van Haperen
De heer J. van Hoek

ARCADIS Nederland BV
Gemeente Halderberge
Wethouder gemeente Halderberge

GECONTROLEERD DOOR:

De heer S. Lolkema
De heer W. van Haperen

ARCADIS Nederland BV
Gemeente Halderberge

VRIJGEGEVEN DOOR:

De heer S. Lolkema

ARCADIS Nederland BV

6 juli 2010**074902925:0.5!**

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.